

-HERBERK-

útulna poezie

No 9

OBSAH

EDITORIAL HERBERKU NO 9	3
VÝTVARNÝ DOPROVOD HERBERKU NO 9	4
Petro Midanka	6
Jaroslav Kovanda	12
Kamil Bouška	21
Jakub Řehák O BÁSNÍCH KAMILA BOUŠKY PRO HERBERK	25
Radek Hasalík NEŽ SKONČÍ NEKONEČNO BÁSNĚ ÍRÁNSKÝCH EXILOVÝCH AUTOREK	26
Šoleh Wolpé	27
Šeida Mohamadí	29
Ladan Salamá	33
Mana Aghái	35
Širin Razavian	36
Bitá Malakutí	37
Šíma Kalbasí	39
Milan Libiger.	42
Tomáš Lotocki BÁSNÍCI PETROVA TÍCHA V SOUHVĚZDÍ RYB	48
Ivan Petlan	49
Tomáš Lotocki	52
Petra Miller	57
Nikola Mucha	62
Petr Pustoryj	68
J. M. Troska	75
Petr Odehnal JAN MATZAL, ALIAS...	79
Petr Odehnal	80
Milan Šedivý	82
Jakub Řehák O BÁSNÍCH MILANA ŠEDIVÉHO PRO HERBERK	85

Řecko a celá naše civilizace jsou v hluboké krizi, nezvaní cizáci ničí naše zvyky a tradiční hodnotový řád, mládež se jen opíjí a nedbá budoucnosti... *Nedejme se zmást, takto si nestýská dnešní Řek v kořalně nad sklenkou ouza, tato slova jsou stará dva a půl tisíce let a pronesl je jistý svobodný aténský občan (svobodnější, než jakýkoli člověk jeho doby byl a než bude ještě dlouho potom). Život občanů starořeckých polis se soustřeďoval v okolí agory čili shromaždiště. Zde – vždyť to byli Řekové – kromě uzavírání různých smluv a navazování obchodních styků především hodiny a hodiny plamenně diskutovali o politice, jako by tím chtěli naplnit ono Aristotelovo, že „volný čas je daleko více žádoucí a hodnotnější než jakékoli zaměstnání.“ Přestože naše společnost je na rozdíl od té starořecké postavena na ideji nekonečného růstu a maximální pracovní výkonnosti, proměnila se v dnešní tektonické a v pravém slova smyslu pohnuté době nejen všechna restaurační zařízení, ale i pracoviště, fronty u pokladen, a dokonce i domácnosti (do té doby militarizované zcela jinými věcmi, než je politika) v starořecké agory, kde se v nekonečných disputacích řeší téma uprchlické krize. Dlužno podotknout, že střizlivě a kriticky uvažující člověk dostává v tom přívalu zaručených pravd a laciných řešení ode zdi ke zdi agorafobii nejen z otevřených prostor, a býti Sokratem jedenadvacátého věku, vypije raději číši bolehlavu preventivně a bez rozkazu vyšší světské moci. Nicméně připustme i to, že v takovou agoru se v posledních měsících proměnila i naše poetická útulna a to je možná také jedním z důvodů, proč další číslo Herberku vychází s jistým zpožděním. Naštěstí jsme si uvědomili zavčasu, že živým dědictvím starořecké kultury, které bychom měli v naší „útulně“ rozvíjet především, je poezie, a tak, celování múzami Euterpé a Erató (pochopitelně úměrně našemu tvůrčímu rozmachu, věku a důstojenství), přicházíme s novou várkou básnických i prozaických textů, přetavených v Herberk s pořadovým číslem devět. Vstříc internetovým kulatinám i tištěnému almanachu (jenž se nyní formuje jako nový útvar z hvězdného materiálu vychrleného dosavadními devíti čísly a který by měl být na oběžnou dráhu mateřské hvězdy Poezie vystřelen do konce tohoto kalendářního roku) vyráží redakce dokonce posílena, a to o Jakuba Řeháka, básníka obdařeného nevšedním talentem i Magnesii Literou (což ho, nanejvýš v tom druhém případě, od ostatních členů redakce znatelně odlišuje).*

Nicméně brisance doby musela chtít nechtě proniknout i za zdi naší noclehárny, což je možná i jeden z důvodů, proč jsme se rozhodli do budoucna jednotlivá čísla našeho časopisu poněkud tematizovat. Tématy příštích čísel budou pacifismus a cesta (migrace). S těmito pojmy však chceme, jak je u nás v Herberku dobrým zvykem, nakládat zcela svobodně a nepředpojatě, tedy bez didaktických přístupů, laciných aktualizací a ideologických zploštění (ani přispěvatelé z řad čtenářů se jimi nemusí nějak zásadně řídit – témata jsou to spíše návodná nežli určující).

Vraťme se však ještě na závěr k našemu Atéňanovi do doby před dvěma a půl tisíci lety. Poté, co si dostatečně zchladil záhu na cizácích a zkažené mládeži, postěžoval si ještě tento muž, že se i počasí mění k horšímu a v mořích se loví stále méně ryb (ano – už tehdy!). Jeho civilizaci nakonec opravdu postihl kolaps, jako jednou postihne i tu naši a všechny, co přijdou po nás – to jen ti prvohorní vodní obratlovci všechna ta kataklyzmata a kolapsy kolapsů s největší pravděpodobností přežijí bez úhony...

Kromě ryb však našeho „milého“ Atéňana přežilo ještě něco. Jsou to ony hodnoty, které dala světu jeho civilizace a které jsou dnes součástí – nejen kulturního – dědictví lidstva. Kromě základů múzického umění jsou to například ještě demokracie a láska k pravdě. Co lepšího můžeme udělat nežli tvář v tvář všem aktuálním výzvám v tyto hodnoty nadále věřit, rozvíjet je a doufat přitom, že přežijí i nás?! Neboť jak pravil moudrý – a tudíž nesmrtelný – dávno před námi: Vše dobré, co jsme učinili či pro druhé vykonali, tu po nás zůstává.

*Příjemné chvíle strávené v naší útulné poezii vám přeje **TOMÁŠ LOTOCKI**, šéfredaktor*

VÝTVARNÝ DOPROVOD HERBERKU NO 9

VENDULA CHALÁNKOVÁ (* 1981)

Žije střídavě v Troubkách nad Bečvou a v Brně. V roce 2006 absolvovala Fakultu výtvarných umění, ateliér Environment u Vladimíra Mertvy a Mariana Pally. První samostatnou výstavu měla v roce 2001 v brněnském Kabinetu múz. Dosud její díla hostily galerie u nás, na Slovensku, v Německu, Maďarsku, Anglii, Bosně a Hercegovině, Chorvatsku a v Japonsku. V roce 2006 získala Cenu Nadání J., M. a Z. Hlávkových a v roce 2009 ocenění Zlatá stuha za knihu O Červené karkulce. Je zastoupena ve sbírce Národní galerie, ve sbírce Marek, v Moravské galerii Brno a v Museum für Angewandte Kunst ve Vídni.

I'M... TOO SEXY
FOR MY LOVE...
TOO SEXY FOR MY
LOVE
.. SO SEXY
IT HUUURTS..

MARIÁNSKÉ FLOXY

(VÝBOR BÁSNÍ, KTERÉ ZAZNĚLY BĚHEM AUTORSKÉHO ČTENÍ 8. ČERVENCE 2015 VE ŽLÍNĚ.)

NA MOTIVY STARÉHO ČASOPISU PODKARPATSKÉ HLASY

Ruthenie, kolonie-država.
Na bazaru politickém bledá
ikona rudého medvěda
vyhlíží už hanebně-krvavá.
Však namořil se, zmučil „capriccioso”.
Tupohlavost, sebebičování.
Z Berežské župy jedna útlá paní
sdělila mi, že som Kárpátoroszom!
Přinesli hrsti drobných chryzantém
na hřbitovy se jmény cizími
poutníci z Dolní země přibyvši,
mezi nimi byl jsem zas Ruthén.
Ruthenie, vlasti, milá máti,
zármutek marných zvěstování vlečeš,
do Máriapócsce provázej mě –
Karpatskou Ukrajinu pochovati.
Jak dlouho ještě, dokdy tenhle rozzvratos?
Nechám se přepsat, budu Srb či Řek...
A na mém hrobě vyroste pak smrek
s podivným jménem –
Petros Karpatoros!

• • •

Horní Tisa. Je i Dolní země
v slovanské Kraljevině, čarovná.
I Srbsko, v Niši střechy červené
a dálava – tak nekonečná, rovná...
To vše na jihu. Doliny na východě:
zlatá žita, sléz a kalina.
Jak dlouho už pro tebe nejsou rodné?
Žádná věčná severní zmrzlá pustina...
I Spiš, i Niš, daleká Nagykanizsa –
jsou lány polí v cizí zemi...
Kraj ukrajinný, modré podezdívky.
Zas plnit budou?! Věřit nechce se mi.

SERVUS, PANE WARHOL

Andrej Varhola – Rusnák. Snad i Chochol.
Řecký katolík, chráněnec pop-artu.
Andy Warhol – i jazz i rock'n'roll!
Kdo zná tu jeho malovanou pravdu?

Snad křečovitý a pobožný „folk“?
Ta bílá kštice a ty brejle... Andy!
A mnohotvárný mrakodrap New York:
ty kasína a koka, brandy, dandy.

Umře si. Pittsburg – město marmelád,
žalostné urny, schizmatické kříže.
Sázky v ruletě, zápisy rulád,
rusínský vikář, omáčkové vize.

Marasmatický konec Evropy...
Oj, Zemplín, Spiš, New Jersey, Vychodňári.
A z narkotické mlžné potopy:
pestré zástěry, polévkový design.

• • •

Luh na Tise. Rum na pomerančích.
Maramoroš. Flyš. A galáni
v okovaných bagančatech tančí,
samý mozol od tancování.

Pila v Luhu. Katr, šíny, šlajfy.
To až tam nahoře, pod Krasnou.
Dřevo káceli, pásávali krávy
a u všech gazdů bělívali plátno.

Na Velkou noc – citróny, skořice.
Česká obuv. Statky. Majestát.
Ještě je Velký Luh v Ukrajině
a luhy ve stržích Karpat.

(VYŠÍVÁNKY /FARAMETLYKY, UŽHOROD 1994/)

• • •

Kežmarok. Podolíneč.
Stará tátova lejstra.
Pila Larisch-Munich.
Naši podkarpatští
drvaři.
A graciózní pražští lyžaři.
Vše je tak snadné pochopit:
nynější Pečoru, Karélii, Perm,
někdejší Podolíneč
v Tatrách.
Tátovo nevidomé stáří,
pokosené hořce na Kyčeře,
porúbané jedle na Slovensku,
vlastníka katru Larisch-Municha.
Není Larische majitele.
A žije starý dřevorubec
s očima modrýma
jak Štrba daleká.

ETUDA V REZERVACI

Ty rudé skvrny bukového listí...
Pod stromy nenapadal sníh.
A řetěz bílých vrchů
připoutal mne silně
dolů do kotliny
do ještě menší vesnice...
Sedám na suché ložské listí
a nachlazeně kašlu.
Potom přemýšlím, že jsou na světě
ulice, na které vůbec nepadá
bukové listí, na nich spousta lidí.
Tu na pěšině nejsou lidé vůbec,
jen spousta spadaneho listí.

• • •

Nad úvozem prorůstá kamení.
Sladká jablůňka ve stráni je sama.
A cherubínské písně mámení,
a tam stojí holota otrhaná.
Strýci z Ameriky vrátili se bohatí,
Amerikáni maj vizáž za čtyry:
svoje černá kvádra, klobouky a šlajfky,
hodinky, honoru i svoje manýry.
Není už těch gazdů, zmizeli za horami.
Už jiné panstvo po cestách se veze.
Už jiní strkají do klícky dolary.
Mají jiné bůžky, a ne tyhle kněze.
Nikdo z Biharů nevyhnal hajduky.
V zemi jsou. Zbojníků už není.
Kdosi prodává staré urbánní buky,
po prvním bílém zimním zasněžení.
A nevezde je na zelený katr,
zelené hřivny nezanese v chrám.
I já jsem otrhaných lotrů bratr,
a svoje bichle stejně neprodám.
Beztak už není morálky, lítosti.
Ne verš, groš schází té psí nátuře.
Bez šibenice, bez lámání kostí.
To není vše. Jen nebude-li hůře.

(ZELENÝ KATR /ZELENYJ FYRES, UŽHOROD 1999/)

• • •

Paseka vprostřed lesa zarůstá a mizí,
Maryčka z Podyny, Marika z Polanek
třou bídu, protloukají se napříč krizí,
dávno už není jim do zpívánek.
Snad nějaké ostatky při tom bíděném shonu,
znají tak verš, snad sloku, možná dvě.
A doma na stěně Krista Pána ikonu,
plachetka rozprostřená po trávě.
Beztak jsou celý život – v Luh, u
copak je ještě jiný Luh než náš?
Celá ta věčnost – nádeníků, sluhů,
nečtou ani Jeremiášův „Pláč“...
A bída valí se na babylonské řeky,
předčasné stříbro na našich hlavách.
A hořec pro Mariky, jako hvězdy,
oříšky lesní do mošen dává.

• • •

Stále ubývá patriarchů, mají vyhynout,
jak po křížové cestě, jak včerejší hit,
století kaváren, vražd, ulhaných médií.
Zlatavý zimosléz a štíhlý živý plot,
plastický život dávných mladých let.
Dějiště frašek, provinčních tragédií.

Euroasijská daň žádá si ukrajinské nádeníky,
jako vyzrálý, pórovitý makedonský sýr.
Broskvové chmýří na tvém podbradí.
Červivé višně na východě, a červivé fíky.
Třpyt zrcadlový – klauzury, Synevyr
a sladká malátnost ve svatém poobědí.

Nač jsou jim klasikové boží, co z Seneky a Plutarcha?
A ten nehybný sám nahoře patriarcha?
V dvě pokroucené nitky rozmotané svetry?!
Nad naším horizontem – vítězství i krach,
bukový popel, poprašek i prach
ženami rozhýčkané, rozervané džentry!

Pominulo, snad zdálo se udání. Jenže ještě cosi,
možná dárek, po vinicích pruhované vosy...
Že by i husí kůže nepoddajností těla byla?
Rozhrnuješ přelud, tučné izoglosy,
až dokud z mlhy nevystoupí kdosi,
pasti a masti, pomáda, tequila...

(DEVÁTEK /DYŽMA, KYJEV 2003/)

• • •

Polámaná stébla, mariánské floxy.
Neseš celou náruč, zatímco nad ránem
kostřava a rdesno do nebe dorostly,
paseky zarostlé hořcem a omanem.

Po Jiljím už z léta malinko ostává,
jen makovník s medem a voňavá tráva...
Čí nemytá duše tam nahoře vstává?
Pod horami, dole, víska rozespalá.

Jedni klobouk s pérem, druhí ve vaťáku:
zplihlém, ztěžklém dešti, ne vatě cukrový.
Koho tady líbat, komu upsat duši;
bačovi, anebo hejtmanovi?

Stříbrný prstýnek, jak obroučka lesklá,
svítí jako hladké hlavně na kvérech.
Nad Východem opět svátek bolu, pekla,
mladí bojovníci nespí v zákopech.

• • •

Touláš se Zlínem v teniskách od Bati,
když už ne v krpcích – aspoň v teniskách.
I obzor už se kolem nás hrbatí,
před drdůlky brněnských dam deklamovati –
básně se sypou na stůl po slokách.

Z hudební školy tóny starobylé hudby,
šalina na blankytný zvonek vyzvání.
Snad přijde kmet, možná i milostivá paní.
Jak epochálně dávno bylo zapíjení družby,
než rozmáchl se pro umění fugy.

Tož – tak to chodí: Valaši v bačovkách
a v galerii Zlína Tomáš báčí.
Zas trochu zmateni a trochu jako v snách,
jak tenkrát. Vždyť i na nejmenší svátky
je třeba z kolen stírat prach.

(Z NOVÝCH BÁSNÍ)

PETRO MIĎANKA se narodil roku 1959 ve vesnici Šyrokyj Luh na Zakarpatí. Žije tam i dnes, pracuje jako učitel. *Básník* (Práh, 1987; Dyžma, 2003; Schody do nebe, 2010; česky mu vyšel výbor *Užhorodské kavárny*, 2004). Daleko od Kyjeva i Lvova píše verše zprostředkovávající neopakovatelný jazykový kolorit Zakarpatí – Podkarpatské Rusi se všemi početnými maďarismy, slovakismy, rumunismy, archaismy a dialektismy. V roce 2012 obdržel za svou sbírku *Schody do nebe* oficiální Ševčenkovu cenu, nejvyšší ukrajinské vyznamenání za kulturní činnost. Váno Krueger píše, že Miďanka je „básník-encyklopedista, jehož básně připomínají barokní vědecké traktáty“, a „patriarcha karpatské poezie“.

POZNÁMKA: Podstatné v námětu k filmu Anně Vasiljevně s láskou mně vyprávěl Vladimír Nieklajev, běloruský disident, nedávno Lukašenkem stíhaný kandidát na úřad prezidenta, na Běloruském nádraží v Moskvě v roce 2009. Podstatné k filmové povídce Desatero naruby mám z vyprávění jednoho mého dobrého přítele z Malenovic.

ANNĚ VASILJEVNĚ S LÁSKOU

(FILMOVÝ NÁMĚT)

Krásné červnové ráno na neútulném moskevském sídlišti. V garsonce, v níž to vypadá jako po boji, spí Košta, 25 let. Nedopité flašky se válejí v koutech, popelník je plný, v dřezu mezi neumytým nádobím trůní veliký plyšový medvěd. Na zdi visí „hrdinský“ plakát s portrétem statného šedesátníka, zpěváka Vladimira Savčenka s kytarou a ve skoku.

Košta lehce chrápe. Zazvoní mobil a trvá to dlouho, než po něm rozespalý Košta sáhne. Z mobilu se dozvídá, že už měl být dávno ve studiu, že natáčení začíná v devět – a je půl deváté, a kdo za něho bude chystat rekvizity.

Košta na sebe rychle natahuje džínsy a tričko a běží po schodech dolů, pak do metra a konečně vbíhá do televizního studia. Uštváný zapadne do svého kutlochu (sousedícího se skladem rekvizit a kulis, v němž se najde všechno, nač si historie jenom vzpomene).

Vítá ho rozčilená dívka Aňa, 20–25 let, drobnější postavy: „Kosto, prosím tě, kde jsi? Chtěli po mně kozáckou šavli nebo něco podobného, ale já klíče od skříně se sečnými zbraněmi nemám. Tak jsem jim dala jenom dětský meč, který ležel v koutě. Na zkoušku že to stačí, ale naostro chtějí opravdovou. Má tam být detail.“

Košta se podívá okýnkem z rekvizitárny na scénu, kde se natáčí klip: Zpěvák Vladimír Savčenko, obklopen hejnem baletek, máchá na pódiu dětským mečem. Je v bílé uniformě a zpívá píseň:

*Dost bylo gulagů, dost bylo přetvářky,
života otroků, života bez lásky,
už nikdy nebudem jak burlaci na Volze
vzhlížeti ve strachu k špinavé obloze...*

Režisér volá do mikrofonu: „Stop. To by šlo. Jenom bych prosil baterii reflektorů sundat z tahu a postavit někde tady na zem, aby stín za Vladimírem, když tasí, byl pak mohutnější. A než si to osvětlovači nachystají, pro ostatní pauuuzaaa!“

Kameramani si sundávají sluchátka z uší, kompars usedá na praktikábly, Aňa roznáší odpočívajícím kávu.

Košta ukazuje režisérovi krásně zdobenou šavli. Režisér souhlasí. Košta ji připíná zpěvákovi Savčenkovi k pasu.

Aňa mu podává kafe i pro Savčenka. Košta zakopne o kabel a zpěváka pořádně zljíe.

Režisér: „Tak to je úplně v háji. Nová uniforma nebude, že? Baletky dostanou hlad, do toho odbory... Prosím vás, ven! Běžte ven, nebo se mně něco stane! Pauzaaaa na druhou!“

Košta běží po schodech z televizního studia pryč. Vybíhá do svého bytu, bere si bágl a rybářské pruty a spěchá k cestě. Přijíždí taxi, v něm sedí Aňa. Taxík je zaveze na letiště.

Na letiště dorazil i zpěvák Savčenko, kterého bychom málem nepoznali: má na očích černé brýle, na sobě džínsový komplet. U stánku si kupuje vodku a čeburak. Je vidět, jak se už na alkohol těší, jak se mu třesou ruce, jak se nemůže dočkat svého prvního hltu.

V hale narazí na Koštu s Aňou. Savčenko: „Snad neprcháte nadobro?“ Košta: „Ne, my jsme to tak měli naplánované. Trochu do přírody, na Syzraň, na ryby.“

Košť se chce za tu uniformu omluvit, ale zpěvák ho zarazí: „Kašli na to! O co šlo?! Komerce, hnusná komerce. Ta nás zahubí...” a prohlíží si Aňu. Aňa v lehkém tričku na ramínkách (podobajícím se kombiné), vědomá si toho zájmu, se před ním provokativně protáhne.

Zpěvákovi bleskne hlavou vzpomínka: Skoro stejná dívka, stejný pohyb, stejná momentka, jenže v sychravém počasí a na rybářské lodi...

„Jak se jmenuješ?” ptá se Savčenko.

„Aňa.”

„Aňa, panebože, Aňka... Anně Vasiljevně – z lásky...” říká si Vladimir Savčenko pro sebe a začne vyprávět:

Na vysoké škole dostává titul inženýra.

Jede vlakem po transsibiřské magistrále. Zima. Zasněžená tajga. Vystupuje na pustém nádraží. V dálce oceán. Pracuje v projekční kanceláři. Na rýsovací prkno kreslí karikaturu. Nuda.

Po večerech chodí boxovat do sportovního oddílu, hraje karty, zpívá s malým orchestrem v kulturáku.

Jedna z jeho obdivovatelek sedává i při zkouškách poblíž kapely a může na Vladimirovi oči nechat.

Kulturák za noční fujavice. Vítr ničí heslo nad vchodem. Vladimir Savčenko vstupuje do zakouřeného velkého sálu, kde se tancuje. Prodírá se davem. Kdekdo ho poplácává po zádech. Obdivovatelka ze zkoušek se k němu v úzké chodbě vedoucí na jeviště natlačí a žádá jej o autogram. „Komu?” ptá se celkem bez zájmu Savčenko. „Aňce, Anně Vasiljevně.” Když Vladimir vidí její zamilovaný obličej, napíše jí do notýsku: „Anně Vasiljevně z lásky – Savčenko.” A jde za velikého aplausu zpívat.

Vedle parketu sedí za stolem několik mladších mužů. Prohlíží si tancující „ženský materiál”. Jejich parták (lodní kapitán Sergej) se nakloní k jednomu z nich (Pašovi) a ukáže prstem do klubka tančících na urostlou dívku: „Zkus to, Pašo. Přiveď tam tu Natašku.”

(Nedaleko party mladíků popíjí šéf místní milice se svým zástupcem, lodní kapitán Sergej se s nimi na dálku zdraví.)

Tanec skončil. Urostlá dívka „Nataška” pevných forem odchází ke stolu za kamarádkami. (Mezi nimi je i Aňa.)

Sergejův komplic Paša si vybranou dívku vezme bokem, hovor neslyšíme.

Hudba spustila novou melodii. (Všechny kamarádky od stolu kromě Aňky, která zamilovaně sleduje svého zpěváka, jdou tancovat.)

Nataška se vrací od Paši a prosí Aňu, aby jí nalila velkého panáka.

K Natašce se přisourá drobný vojáček a žádá ji o tanec.

Nataška do sebe hodí panáka, vojáčka odstrčí a prodírá se davem k Sergejově partě. Sergej jí podá ruku: „Sergej... Tak zítra v sedm na zadním molu, jo?” Dívka přikývne a vrací se za Aňkou.

Listopad, vítr s deštěm, ráno. Urostlá Nataška v kabátě s kožešinovým límcem a s kufříkem, v silonkách a v lodičkách na vysokém podpatku postává na molu.

K lodi s názvem „SOČI” pohupující se u břehu a zaplněné klecemi na kraby přichází posádka. Kapitán Sergej, Paša a ostatní mladíci z party – a berou tu vymóděnou dívku s sebou na palubu.

„Soči” ve vysokých vlnách. Den. Zatímco někteří rybáři shazují z paluby do vody klece, dva členové posádky s Nataškou v kajutě souloží.

„Soči” v noci. Zatímco někteří členové posádky vytahují z vody klece s kraby, Paša si odběhl a miluje se s Nataškou. Sotva skončí, spěchá rychle na palubu třídit úlovek.

„Soči” v mlze. Den. Moře je klidné. Zatímco v kajutě kdosi z posádky obcuje s Nataškou, k „Soči” se přibližuje japonská rybářská loď. Kapitán Sergej na palubních přístrojích sleduje, jestli je čistý vzduch. Někteří členové posádky pozorují dalekohledy nebe.

Japonská loď dorazí k bortu „Soči”. Rusové na ni přehazují část svého úlovku.

Kapitán japonské lodi vystoupí na palubu a Sergejovi zaplatí.

Načež Sergej: „A jak se říká?” Japonský kapitán se hluboce ukloní a rusky poděkuje: „Spasíbo, spasíbo.”

„Soči” připlouvá k domovskému molu, do doků zpracovatelského družstva.

Vedoucí družstva se dívá, jak to, že vezou tak malý úlovek.

Sergej mu odmlouvá: „Sedíš tady na zadku, zatímco my nasazujeme krk, tak nežvaň.“ A jde si do kanceláře pro výplatu.

Kapitán Sergej rozdává posádce peníze. V řadě na konci stojí Nataška – už v kabátě s kožeshinovým límcem, v lodičkách na vysokých podpatcích a s kufříkem.

Sergej: „A jestli se doslechnu, že někdo něco o našich mezinárodních stycích někde utrousil, tak víte, co bude...!“ Všeobecné zamručení: „Jasně, šéfe.“

Když přijde na řadu Nataška, Sergej se při proplácení jejího podílu ptá: „A nemáš nějakou zdravou, podotýkám zdravou, kamarádku, která by si chtěla přivydělat?“

Dívka špitne: „Já jsem vám nestačila?“ Sergej: „Jó, ale to víš..., že, mládenci...“ Paša: „Dobrá byla, fakt, dobrá. Jenže u jedné díry i kocour chcípne, jak se říká u nás na vsi...“

Projekční kancelář. Vladimir Savčenko stojí u kreslicího prkna. Jeho spolupracovníci si prohlížejí sportovní časopis. Nuda. Do místnosti nahlédne Aňka a oznamuje, že došly výplaty. Všichni projektanti se hrnou ke dveřím, jenom Vladimir Savčenko pokračuje v práci. Aňka nahlédne za prkno a říká mu: „Vy peníze, soudruhu inženýre, nepotřebujete?“, a ačkoliv se před ním dost producíruje, Vladimir ji moc nevnímá.

Zaměstnanci projekční kanceláře se řadí u přepážky na chodbě. Podepisují se na výplatní listiny, prohlížejí obsah sáček. Vladimir je z pohledu do svého výplatního sáčku dost otrávený – a jde do bufetu.

Ve varných kontejnerech tam přivezli obědy.

Aňka velikou naběračkou rozdává jídlo na talíře. „Kde se tu, Anno Vasiljevno? (není si jistý), berete?“ ptá se jí trochu posměšně. „A víte, že ani nevím, soudruhu inženýre,“ a přidá mu víc než ostatním.

Vladimir usedá s jídlem ke stolu k atraktivní blondýně.

Večer v poloprázdném kulturáku. Vladimir Savčenko v doprovodu atraktivní blondýny hraje karty. Prohrává. Je opilý.

Jeden z karbaníků, rybář ze „Soči“, mu říká, že jim onemocněl člen posádky, že bude-li chtít, tak může jet na příští výlov s nimi, že mu to u Sergeje domluví.

Vladimir na nabídku kývne.

Blondýna si opilého Vladimira Savčenko odvádí ze sálu. Což pochopitelně Aňce, věčnému Vladimirovu stínu, nemůže ujít...

Hala na letišti. Vladimir Savčenko říká Kostovi a jeho dívce (i postaršímu manželskému páru, který se před ně docela drze postavil): „Bylo to jenom na 14 dní, ale jako rybář bych si tam vydělal tolik, co inženýr za půl roku. Takže jsem si vzal dovolenou...“

Pošmourné ráno. Vladimir přichází k „Soči“. K jeho velkému překvapení potkává na molu svoji ctitelku Aňu, dívku pro všechno z projekční kanceláře, která taky nastupuje na palubu.

Plavba „Soči“ probíhá podobným způsobem, jako když na lodi sloužila Nataška. Taky se loví, pracuje a obcuje. Vladimir o činnosti Aňky ví, a přestože posádkou vybízen, té „zábavy“ se nezúčastňuje.

Jenže po několika dnech plavby kapitán Sergej, Paša i jiní členové posádky zjišťují, že mají kapavku.

Rozezlení rybáři vniknou k Anně do kajuty a vytáhnou ji – oblečenou pouze v kombiné – na palubu.

Kapitán Sergej na ni řve: „A tos tvrdila, že jsi v pořádku, že jsi zdravá jak řípa!“

Vladimir sleduje zpoza stožáru, jak zdivočelí rybáři popadnou Aňku za nohy a za ruce – a hodí ji přes palubu do rozbourěného moře.

Kapitán Sergej uvidí vyděšeného Vladimira: „No dobře, když udáš, tak udáš. Ale až se vrátíme z kriminálu, neboj, my si tě najdem, kdybychom tě měli na konci světa hledat!“

Rybářská loď „Soči“ dorazila k molu. Vladimir Savčenko dostane výplatu a odchází z paluby.

Leží na ubytovně, hledí do stropu. V duchu si přehrává vraždu, již byl svědkem.

Vladimir stojí za prknem v projekční kanceláři – roztržitý, nevyspalý.

Spolupracovníci si ho dobírají: kdoví, co po nocích na té dovolené dělal...

Vstoupí vedoucí projekční kanceláře a ptá se ho, jestli náhodou neviděl Annu Vasiljevnu, že se měla už dávno vrátit do podniku, že odjela k nemocné babičce a stále se ještě nevrátila a nikdo o ní nic neví...

„Ne, neviděl jsem ji, a proč bych ji měl zrovna já...“ koktá Vladimir.

Nakonec si přece jen dodává odvalu a jde na milici.

Velitel místní milice mu ovšem hned na úvod sděluje: „Jo, říkali mně, že asi přijdeš. Tak na, tady máš formulář, napiš všechno, cos viděl, ale hlavně se nezapomeň podepsat. Plným jménem i s adresou.“

Vladimir napiše pár řádků, pak odhodí pero a odchází ze služebny pryč.

Bloudí po městě, začíná sněžit.

Vrátí se na ubytovnu, sbalí si věci do kufru.

Na nádraží si koupí lístek a nastupuje do vlaku. Za oknem ubíhá noční Sibiř.

Letiště. Zpěvák Vladimir Savčenko upíjí ze své vodky: „Ne, nedokázal jsem to. A proto žiju. Dvacet let už s tímto zbabělcem žiju...“

Letištní rozhlas oznamuje odlet jeho letadla. Vladimir Savčenko se s Kostou a jeho dívkou loučí a říká: „Jednou jedenkrát se nepostavíš zlu a jsi na skluzavce...“

Starší žena z manželské dvojice, která naslouchala, k němu přiskakuje s dětským památníčkem v ruce: „Celou dobu na vás s manželem hledíme a říkáme si: je to ten slavný zpěvák Vladimir Savčenko, nebo ne... Nepodepsal byste se nám, Vladimire Tichonoviči? Pro vnuka?“

Její manžel: „Ale nač ten smutek? Nebudte měkký! Nenakazila snad všechny mládence kapavkou? A pak, je tolik hrozných událostí ve světě, a vy se trápíte pro nějakou děvku...“

Vladimir Savčenko se jim s velkou nevolí do památníčku podepíše – a opakuje si pro sebe: „Ano, jenom jednou se nepostavíš zlu – a jsi na skluzavce...“

Odchází (míjí jeden ze svých četných plakátů) a ztrácí se v davu.

DESATERO NARUBY

(FILMOVÁ POVÍDKA)

ZPRÁVA:

Ve Zlíně-Malenovicích 13. ledna 2010, zataženo

Milý příteli,

na základě Tvé žádosti posílám Ti stručný „výcuc“ z mého života, o mých hornických začátcích.

Viz příloha.

Tvůj Ruda M.

Eliška Tě taky pozdravuje a někdy se už konečně zastav.

PŘÍLOHA:

Na začátku padesátých let jsme bydleli ve svitovském půldomku v Gottwaldově na Letné v Marxově ulici číslo 1925. Můj tatínek byl ředitelem „Palačinky“, Palackého základní školy, a maminka pracovala v KORu, v Krajské odborové radě, rovněž v Gottwaldově jako kulturní referentka. Já, jejich syn Ruda, (podle Rudolfa Slánského, tatínkova přítele z mládí) jsem se učil dobře, jedinou dvojku jsem míval ze zpěvu, ačkoliv jsem prodělal snad všechny dětské nemoci.

Přestože jsem byl jedináček, a někdo by tedy mohl nabýt dojmu, že mě naši rozmazlovali, opak byl pravdou. I nemoci jsem většinou trávil sám, žádní prarodiče se nekonali – tatínek se se svým zazobaným otcem coby mladý komouš rozešel už za první republiky a babička a dědeček z Bojkovic s maminkou zas proto, že si vzala tatínka. Ostatně základní věty užívané v naší rodině zněly: „Nebřeč, málo vyčuráš,“ a „Rudo, kdybys měl hlad, mlíko máš v předsíni, chleba v kredenci.“

A protože jsem v postelích hodně četl, co jiného, a kdeco si zapisoval do deníků, i jaké bylo kdy počasí, míval jsem ve škole na starost pionýrské kroniky. Což mě bavilo. Nejčastější zápisy v nich se pochopitelně týkaly, kolik jsme ve třídě sesbírali starého papíru a hader a kostí a léčivých bylin, léčivek a podobně. Někdy jsme se za účelem sběru ulívali i z vyučování. Třídní učitelka stará panna Machálková byla z nás, vášnivých sběračů, kolikrát velice nešťastná, ale to bylo asi tak vše, co z toho mohla vyvodit.

A také jsem byl členem celoškolské úderky, která měla na starost odpadkové koše, a když jsme v nich objevili nedojedenou svačinu, snažili jsme se vypátrat hříšníka a oznámit ve sborovně jeho jméno. *(Tady jsem býval často nekompromisní.)*

Tatínkovou nejoblíbenější činností zas byly promluvy do školního rozhlasu. Nejen o tom, kdo co zapomněl v šatně, anebo kdy bude nejbližší schůze SRPŠ, ale zejména jak naše lidově demokratická republika ze všeho nejvíc potřebuje teď uhlí, naše černé zlato, abychom v co nejkratší době dohnali a předehnali *(atd. atd.)* prohnitý Západ. Aby se tedy žáci vycházející ze škol hlásili v co největším počtu na horníka.

Maminka zase často jezdila na služební cesty. Taký se hojně zúčastňovala různých školení CO, kde se plížila a plazívala, plnila bojové úkoly, s jinými soudružkami v družině ČSČK ošetřovala zraněné, někdy i s pomocí dýchání z úst do úst... *(Když nám to po návratu z takového školení CO líčila, tatínek často říkával: Jenom jestli ten zraněný měl ještě na sobě trenky.)*

A když se před odjezdem na ta školení se mnou loučívala, už navoněná, s čerstvou trvalou ondulací zpod baretky jí koketně čouhající, jen nerad jsem ji ze svého náručí pouštěl... Bývaly však dny, kdy jsem se naopak těšil, že mě máti nebude peskovat, abych jedl, abych se neslepačil a konečně zhasl toho svého broučka *(měl jsem lampičku ve tvaru broučka)*, protože jsem si přál, aby byl aspoň chvilku v naší rodině klid, že se naši nebudou, hlavně v ložnici, jak měli ve zvyku, aspoň pár dní hádat.

Tou dobou navštěvovaly školy často hornické delegace a verbovaly žactvo do dolů. I na naši školu jedna taková jednou dorazila *(z OKRu – Ostravsko-karvinského revíru)* a tatínek ji v ředitelně velice hostil. Ten den přišel domů dokonce až v noci a podroušený, což si od maminky velice schytil. Jak jsem nechtěně vyslechl, maminka mu nejvíc vyčítala ruštinářku Hrazdovou, podle jejích slov: která tam určitě byla až do konce jenom kvůli tobě, koza jedna strupatá. *(Ona opravdu neměla hezskou pleť.)*

Když nám žákům vycházejícím z naší Palačinky na druhý den shromážděným v tělocvičně horníci z té delegace ukazovali kahan, cepín, i rezervní prádlo a ponožky, a vše, jak zdůrazňovali, že dostávají zadarmo, byl jsem tak nadšen, že jsem si od nich vzal přihlášku na důlního zámečnicka, což přítomní žáci i učitelé přivítali potleskem.

Šel jsem s tou přihláškou domů a měl jsem cestu, chodník k našemu, neboť byl konec června a dokvětaly i naše růže, okvětními lístky úplně vystlanu... *(Fakt, nekecám.)*

Avšak jen jsem ve dveřích zahlaholil: Tak jsem si od nich vzal taky přihlášku!, z tatínka, který akorát v kuchyni upíjel z melty a ukusoval z bábovky, vyletělo jenom: Ten blbec!

Maminka, která si v obývacím pokoji právě vyndávala výstroj z torny a jelení kůžičkou čistila okuláry u protiplynové masky *(a schovávala si do kabelky, nerad bych jí křivdil, fotku nějakého soudruha i s věnováním beztak)*, byla tou zprávou také velice zaskočena.

Ale co mohli naši dělat?! Jak by vypadali, kdyby mě na toho horníka nepustili? Když to, co jsem provedl, věděla už určitě celá gottwaldovská Letná! Načež tatínek se ukázal jako frája. Sundal v kuchyni z kredence demižon rybízáku – i já jsem si s nimi mohl trochu vína zředěného vodou dát – a začali s maminkou pít. A dokonce se i objímali a zpívali slovácké odrhovačky, aby nakonec v slzách tu přihlášku *(od rybízáku ovšemže zlitou)* přece jen podepsali.

A jednoho časného mlhavého rána *(přesně 1. září 1952)*, ještě byla tma, jsem s tatínkovým doprovodem vyrazil na vlak do černé Ostravy. Měl jsem na sobě nový oblek, který mě ovšem velice kousal, košili rozhalenku *(švédky se nosily až o pár let později)* a kufr byl tak těžký, že jsem myslel, že jej nechám hned pod okny sousedního domu, kde bydleli Kelnerovi. Ale tatínek pomohl, a ten kufr jsme potom vláčeli přes celou Ostravu, v přeplněných tramvajích i v poloprázdných autobusech, až jsme se nakonec dostali před budovu hornického učiliště, na zabahněném rozestavěném sídlišti.

Podobně vyhlížejících pitomců jako já, netrpělivě posedávajících na kufrech, tam před tou sorelou už čekala spousta. Pobývali jsme tam i s rodiči mezi tím bahnem, dokud soudruzi vychovatelé a mistři odborného výcviku neskončili svoji schůzi *(k zahájení školního roku 1952/53)*, což se velice táhlo. Až teprve po jedenácté školník odemkl učiliště a byli jsme vpuštěni dovnitř.

Po slavnostním přivítání v jídelně, prosloveh a pozdním obědě *(řízek)* bylo nám, kteří jsme si zvolili hornické povolání, zaveleno vztyk, museli jsme se rozloučit s příbuznými, seřadit před pódiem a za doprovodu hornické dechovky jsme se šli konečně ubytovat. *(Učiliště bylo rozděleno na dvě části. V jedné*

byly ložnice s jídelnou, v druhé učebny a dílny s názornými modely, od průřezů dolu až po průřez zástrčkou třeba.)

Našimi vychovateli a mistry byly většinou figurky, které šly na šachtu, aby se ulily z vojny, a učit či vychovávat na učiliště, aby se z té šachty ulily. Anebo to byli bývalí sportovci (*alkoholici*), kteří se už k ničemu jinému než k týrání mladých nehodili. Za neumyté uši anebo špinavé nohy, nebo za načapání při onanii, bylo běžně 150 kliků, dřepy na jedné noze, dokud se nepadlo, studená sprcha v šatech nebo šúrování podlah pomocí „kombajnu“, což byla dřevěná škatule zespodu pobitá kartáči, s ojí a popruhem, do níž se připřahalo, když dva jiní učni na té bedně zpravidla stáli, aby ten harapák leštil líp. Vychovatelům jsme se museli hlásit ve stoji spatném, s pěstmi na bradavkách, často v poklusu na místě. A neuplynul snad jediný měsíc, aby se v marastu kolem učiliště nepořádalo čepobití. Oblečení do našich krásných černých uniforem museli jsme často pochodovat (*a zpívat!*) až k hospodě U Mařeny, což byla hornická hospoda v polích, třeba už za tmy, a tam u jediného sloupu veřejného osvětlení to otočit a zase zpět. A před večerkou býval pak pochopitelně filcunk, kde se kromě komínků ve skříňkách kontrolovalo hlavně, jak máme vyčištěné boty a stejnokroje.

Když napadl sníh, bylo líp. Vychovatelé, kteří chodili před námi, totiž od nás občas chytili pecku sněhovou koulí do zad. Proto začali radši chodit za námi, za útvarem. Ale i tak jsme se jim mstili. Pěkně sněhem obalit šutr a vyhodit šikmo vzhůru za sebe... A když takových koulí ve tmě vylítlo naráz víc, byla velká pravděpodobnost, že si některá z nich svého (*nenáviděného*) vychovatele najde.

Týden jsme měli teorie, týden praxi. A jelikož jsme hned v prvním ročníku fáráli, zubař mně – podle jakési nové sovětské metody – vyškubal všechny stoličky. Aby mě prý v podzemí kvůli změnám tlaku nebolely. Jelikož jsem je měl už (*vlivem válečné stravy*) všechny zaplombované. (*A dodnes, jak sis mohl všimnout, jsem bez nich.*)

Moji rodiče se mezitím, co jsem si já „užíval“ na učilišti, rozvedli. Maminka mě o tom uvědomila v dopise s přiloženou pohlednicí Karlových Varů, na níž byl vyobrazen Jelení skok i s označením domku v pozadí a s poznámkou: TADY TEĎ ŽIJU – JAK ŠÍPKOVÁ RŮŽENKA...

A dokonce mě se svým novým soudruhem navštívila. Přijeli v minoru. Maminka měla nový účes a oba měli stejné bundy, i stejnou barvu kalhot a sukně. Khaki. Zavezli mě do cukrárny, kde jsem si dal svou oblíbenou marokánku, čokoládově arašídovou placku, a zmrzlinový pohár, a pak zase zpátky na učňák. Maminka zářila tak, že se mě ani nezeptala, jak žiju.

Tatínek za mnou na učiliště taky jednou přijel. Zahlédl jsem, jak ho ubytovávali u nás v učilišti na cimře pro hosty, zahlédl jsem ho akorát zapřažený do „kombajnu“, dva kluci na něm, protože jsem za neumyté uši dostal rajóny, takže jsem neměl mít na návštěvu, byť by to byl otec, nárok. Ale podařilo se mi jednoho vychoše (Hujíčka) ukecat a chvíli s otcem na cimře pro hosty posedět. Třepaly se mu ruce, a dokonce, což nikdy nedělal, kouřil. Ani jsem se mu moc nedivil. Bylo to krátce po popravě jeho přítele z mládí, mého jmenovce, Rudolfa Slánského. Tatínek byl toho plný.

A na druhý den (*když jsme v útvaru pochodovali na šachtu*) šel chvíli i podél nás. Nemohl se ode mne odloučit...

Naší hlavní radostí při pochodech na šachtu bylo, že jsme mohli chodit kolem nově rozestavěných domů, na nichž se pracovalo proudovou metodou za použití tak zvaných Tencerových ráků. Což v praxi znamenalo, že rohy budov zakládali staří zedníci a zbytek doplňovalo cihlami a maltou všecko, co mělo ruce a nohy, často na stavby nahnaní úředníci anebo i ženské. My jsme měli to štěstí, že jsme chodili kolem budov, jejichž zdi ozdobené vlaječkami vyzdívaly tou Tencerovou metodou spoře oděné učnice ze zemědělského učiliště, které nám, když jsme kolem nich šli, vždycky mávaly, nakláněly se, někdy tak nebezpečně, že se ty zdi pod vahou dívčích těl vybulovaly a následně rozpadávaly, takže jsem vždycky některou z nejvíce opatřených dívek, spoře pod zástěrou oblečenou, zachytával před pádem na zem do své náruče a odnášel si ji až na šachtu, jak se mně často v noci zdávalo. (*hahaha*)

Zatímco ostatní kluci ve volném čase vzpírali nebo boxovali, já jsem se věnoval četbě, a hlavně mé zálibě: zapisování do deníku, zejména počasí.

Anebo jsem chodil s Gejzou Lavříkem, podobným introvertem od Humenného, až do Karviné do kina. Pěkně v gumákách (*s polobotkami v podpaží*) na Karvinskou silnici, což bylo z našeho učiliště

slabé dva kilometry. Když jsme z těch bahen dorazili k silnici, přezuli jsme se, gumáky schovali do křoví a další tři kilometry po asfaltce to šlo už samo. A po kině zase stejným způsobem zpátky.

Kluci mi jednou sebrali deník a zanesli učiteli matematiky, jemuž jsme říkali charakteristicky Pivec. Zavolal si mě a byl dost překvapen, když četl, že

1. ledna 1953 bylo pošmourno, sníh s deštěm.
2. ledna 1953 pošmourno, sníh s deštěm.
3. ledna 1953 pošmourno, sníh s deštěm.

Ptal se, co to znamená a proč si toho nezapišu víc. Neuměl jsem se vymáchnout. (*Nemohl jsem si přece do deníku zapsat všechno, co jsem cítil; ale ani to, kdy jsem dostal od starších hochů deku třeba. Kdyby mi na to přišli, dostal bych novou.*) Od té doby jsem však mohl Pivcovi nosit nejen pomůcky, ale někdy i víno z Jednoty přes ulici, takovou měl ke mně důvěru.

Pivec byl komunista interbrigadista, který bojoval i na Dukle. Dokud se nenapil, býval zatrpklý a často říkal: Zatímco my jsme ještě bojovali na Dukle, oni si už rozdávali funkce...

Ale když se napil, tak mně v kabinetu někdy ukazoval i průstřel své břišní krajiny.

5. březen 1953 byl taky pošmourný, neboť umřel Josef Vissarionovič Stalin, a 14. březen 1953 snad ještě pošmournější, neboť umřel náš první dělnický prezident Klement Gottwald. U nás v učilištních dílnách se vyráběl pro tu příležitost katafalk. Vezli jsme jej s klukama na nákladáku do Ostravy a zpět celkem čtyřikrát, neboť se konaly dvě trizny. Soudruh učitel Pivec, který nás coby pedagogický dozor doprovázel, čtyřikrát v kabině vedle řidiče posmrkoval.

Měli jsme i jiné učitele originály. Třeba mladou soudružku učitelku češtiny, již jsme říkali Mandelinka. Ta nás více než češtinu učila společenskému chování. Jak se zdraví, jak požádat ženu o tanec a jiné móresy. Ostatně bylo to velice potřebné, neboť v tom učilišti byli opravdu burani navybíraní.

Zajímavý byl taky učitel elektřiny. Neustále v černém baretu a v černém pracovním plášti. Jeho zahajovací hodina byla nezapomenutelná! Sundal ze zásuvky kryt a řekl: Kdo z vás je správný elektrikář, ten si sem šáhne holou rukou. Někteří si šáhli, někteří opatrně jedním prstem... Načež on ty, co si šáhli, zdrbal jak sysly, že naopak, že správný elektrikář nikdy takovou kardinální pitomost neudělá!!!

Největší tyran ze všech vyučujících a vychovatelů, jehož oblíbeným heslem bylo: Konec humanismu – Desatero naruby, byl však bývalý boxer polotěžké váhy, nějaký Hujíček Pavol, původem Slovák, který nás měl na tělocvik. S učiteli se moc nebavil, s námi se dorozumíval posunky. Mezi jeho nejčastější tresty, které s oblibou rozdával, patřily kliky se zátěží a ledová sprcha. On sám uměl kliky na pěstech, i na jedné ruce.

Pro nás, kdo jsme o víkendech nejezdili domů, pořádával Hujíček povinné turistické výlety. Třeba „Přískokem vpřed na Lysou horu“ nebo „Zimní bivak u Radegasta“ – na Radhošti.

V roce 1955 byl Huja (*někdy se mu říkalo i hůř*) s námi PZ – Pracovními zálohami (*s družstvem kluků včetně mě!*) v Praze na 1. celostátní spartakiádě. Dorostenky PZ (*shodou okolností mezi nimi byly i některé dívky od Tencerových rámců*) v bílých sukních a halenkách se žlutými šátky pomoci vyrovnaných řad a střídavého sedu a stoje představovaly zvlněné lány obilí. My dorostenci PZ v modrém, vybaveni kovovými tyčemi, jsme pak na tom obrovském Strahově tvořili deset menších ozubených kol s jedním velkým kolem uprostřed, která se díky našemu pomalému poklusu otáčela. Představovali jsme žně a ty dívky jsme jakože kosili. Bylo to únavné a při generálkách nás drbali jak sysly. (*Někteří hoši se dost flákali, ale Huja nás hlídal. Pořád běhal poblíž – tvořili jsme jedno z menších ozubených kol u okraje cvičiště – a pořád nám nadával, až ho museli z hlavní tribuny napomenout, ať neruší.*)

Po nás chodili na cvičební plochu esenbáci, kteří si to, co jim nešlo – na rozdíl od nás! – ještě na seřadišti secvičovali, anebo si ve skupinkách zpívali:

*Před námi hrdina a jeho čistý štít
sovětské země bezpečnostní sbor;
jak Felix Dzeržinský chcem nepříteli bít
a jeho ČEKA zůstane náš vzor!*

Aby pak své hodinové vystoupení, v němž cvičili také se samopaly, zakončili sborově zpívaným refrémem: „Nad husitskou Prahou po staletí příští Stalinova socha bude stát...”

Mezi generálkami a samotným vystoupením jsme měli den volna. Mysleli jsme, jak si ho užijem, jak si konečně poležíme. *(A taky že navážeme družbu s holkama od Tencerových ráků...)* Omyl. Huja zavelel a už jsme makali na prohlídku Prahy. A málem v poklusu. Od Chrámu svatého Víta, od hrodek našich králů až nahoru do věže na vyhlídku, pak na Václavské náměstí a na Vyšehrad, a ještě večer, místo abychom trávili volný čas někde na sodovce *(potajmu na pivu)*, nás zavelel do Národního divadla na Libuši, kde jsme my ucabrtaní učni usínali v lóži jako kořata už při příchodu Štáhlava a Chrudoše na soud. Ale nebylo radno moc usínat, protože ten, komu „padla kobyla“, chytil vždycky od Huji pořádnou pecku do týla.

Během spartakiády jsme byli ubytováni ve škole v Podolí. Jednou jsme se sprchovali zároveň s holkama od Tencerových ráků; teda jejich a naše sprchy byly od sebe odděleny zdí. U stropu sice škvíra byla, ale po ní by se ani potkan neprotáhl. Kdosi objevil, že nad odpadním kanálem, mezerou asi velikosti tvárnice, lze uvidět podstatné. Tlačili jsme se vleže u kanálu, načež do sprchy vrazil Huja, přetáhl nás ručníkem a velice zpéroval. Přikázal zavřít sprchy – a zalehl. Jenom jsme zírali, jak Huja v tom tichu, rušeném pouze jaskotem dívek od vedle, mačká u té vynechané tvárnice pohozenou houbu tak intenzívně, až se nám všem začaly ručníky ovinuté kolem pasu zvedat.

Po spartakiádě přišel Huja s nápadem, že ti, co nejedou na prázdniny domů, se můžou zúčastnit *(na počest 11. výročí SNP)* „Letního přechodu Slovenska“.

My, kteří jsme šli po prázdninách už na šachty, jsme takový výlet vzali s povděkem. Vyfasovali jsme celty a kotlíky atd., vlakem jeli do Banské Bystrice a po přechodu Velké Fatry jsme se doplazili až do Turčianské Štiavničky, odkud pocházel Huja. *(Dům jeho rodičů spálili Němci během SNP.)*

Zatímco jsme odpočívali – v anglickém parku u rozpadávajícího se renesančního zámku –, Huja odešel na MNV pro povolenku k táboření. A vrátil se s bratrancem Jurajem Kalnickým a velice z něho táhlo. Z obou. A hned spustil čistokrevnou slovenštinou: chalani, moji zlatí, musíte so mnou, ideme toť k bratrancovi Jurovi, a pomáhal nám balit celty a „hutoril“, že budeme tento raz spať v kanafase a v izbe, a nie vonku na holej zemi ako volajakí psíci! *(Jenom jsme udiveně hleděli, jestli je toto opravdu náš tyran Huja, a hůř.)*

A přišli jsme na chatu jak hrad k tomu bratrancovi a tam víno, ženy a zpěv! A cikánská kapela! A Huja tancoval, smál se, hrál na harmoniku, pil, prostě úplně jiný člověk... To máte, chalani, odo mňa za odmenu. Lebo ste už dospeli a toto všetko taktiež patrí k vášmu vyučeniu! vykřikoval. Zkrátme to: Tam na té chatě jsem poprvé okusil ten nádherný pocit pomilovat se s ženou. A nebyl jsem jediný z kluků. Myslím, že všichni, i Gejza Lavřík, jsme si tu noc skočili. Jsme se „vyučili“ i tak...

Ale na druhý den, když jsme se shromáždili na zastávce autobusu do Martina, byl Huja zase studený jak psí čumák, zase byl z toho Jekylla ten zlý Hyde.

A když jsme na učilišti odevzdávali celty a kotlíky, odškrtával si u našich jmen vrácené předměty bez jediného slova, zase se s námi dorozumíval jen posunky. Zase z něho byl nevypočitatelný a mstivý soudruh vychovatel Hujíček, Huja *(a někdy i hůř)*.

Ale já jsem ho měl už na háku, protože jenom jsem odevzdal vypůjčené věci, šel jsem se přihlásit na šachtu *(na Petra Cingra)* a doprovázela mě jedna nádherně opatřená holka – od Tencerových ráků...

(Promiň vpisky rukou, tiskárna odešla. R. M.)

SKUTEČNOST JE PADĚLEK

POSEL

Znáte mě nazpaměť.
Tkaničky bot bych si bez vás nezavázal.
Oblékám vaši košili
a neklidnými prsty bezděky zapaluju límec.
Obouvám se do vašich dnů
a večer polykám sešlapané podrážky,
ale nemám žaludek, jen metafyzickou díru
uprostřed neviditelných orgánů.
Nalejte zmrzlinu do mých dutin,
zchladte mě a ucpěte sladkou chemií.
Moře držím už jen mezi zuby. Rychle!
Vyrvěte ho a zasádněte strašnou ránu,
vypláchněte sůl, která vás pálí v očích,
vymyjte ze svých dlaní zkrvavělou škvíru,
než se na světle roztečou hodinové ručičky,
zčernají sežehnuté kliky na dveřích
a katastrofálně spálí večere.
Zkuste mě uhasit
a obezdít rozlitou vodu čtyřmi stěnami,
zkuste mě přetáhnout na svou stranu
a posadit k rodinnému stolu, práci a poslat na dovolenou,
zkuste mě vykrmit svými avatary a pohovkami.
Přečetli jste mě do poslední kapky,
která protrhává hráze.
Vytékám z vašich kalhot,
odcházím od toho, co mi nepatří,
ztratil jsem se, zešílel a zamiloval do všeho, co nečekáte.
Vítr láme větve, trhá zmuchlané koruny
napjaté na kmenech a sahá až do kořenů.
Odcházím dýchat, dýchat vzduch.
Vyvalte svoje vody, není kde stát, vyslovte *Bezpraví*.
Chci vědět, kolik života vydržíte na téhle půdě.
Zamiloval jsem se do svého omylu,
budu vám vyprávět, jaký je měsíc, když spíte,
jaké to je, když se uzdravuje vlk a ovce musí utíkat.
Vyprávím pohádku o muži, který sahá na kliku
a dveře umí jen otevřít.
Praská dřevo a v pantech hřmí.
Bouřky přicházejí ke zpocenému dlani
a modré blesky ochlazují oči.

Rozechvělá saka bělají na ramínkách ve skřini
a mraky kloužou do rukávů po průvanu v pokoji.
Vyprávím pohádku o chlapci,
který stojí na útesech nad mořem
a pro jednu hvězdu rozvívá náruč, sny a sebe
a pak se vrhá vzhůru k ní.
Vrhám krok do veršů a odcházím spáchat člověka.
A ona tam stále svítí ve své bílé pleti s černou oční linkou.
Přicházím jako asistent a sluha
a skláním se k všemu, co se vaří a mění barvu.
Pak si ji přitáhnu za vlasy,
vystříkám ji do básně a vymažu semenem.

KOHOUTOVA PÍSEŇ

Dny končily
rachotem helikoptér
kroužících po večerním nebi
nad panelákovým sídlištěm,
pátráním po vykloubených lidech
v ovzduší napěněném policejní vrtulí.
Dny končily za okny ložnice,
odkud jsme pozorovali pohyblivý
hrob s laserovými prsty
a čekali, až ukážou k nám.

Byl jsem neviditelný
jako satelity na oběžné dráze
a kamerové systémy,
přešlapoval na koberečku
a trousil počty ze svěřeného soukolí.
Mozek mokval po maligních úsměvech
a škemral o drén,
protože neviditelnost je soukromá věc.
Byl jsem neviditelný
jako peníze a burza,
jako inženýři s humorem sušené švestky
a staženou prdelí před pracovním výkazem.
Kapsu mi nadouvá hlava Medúzy,
nečekám, až mě sežere stůl,
nečekám na pokyn ekonomek v kostýmech,
na milost čísel v excelových tabulkách.
Jsem barel benzínu.
Škrtni a zapálíš mě.
Porušil jsem příkaz,
přestoupil hranici,
jsem vykropený hudbou,
modrý plamen ve zmrzlinovém kornoutu,
kohout, reflektor, kohout, kohout.

Drží mě rychlost a kosti,
mrknutí oka
za brýlemi zacákanými světlem,
jsem šílený aviatik,
oblékám si vzduch
a rozsvěcím se jako televize.
Odpruženýma rukama přivádím k varu
mravenčení v papírových stěnách.
Prsty mi zčervenaly ze štourání v písmenkách.
Zítra
budu po dešti,
kapří výdech kaštanových květů
zešíroka zmodrá na zdech
a po západu slunce zvlhne
stažený plyn města v jílovitém srdci trav.
Zítra
budu bez dějin.
Dole v keřích líná černý bachor
a vypouští slepé motýly a komáří těla.
Hmyzí končetiny rýhují hlas navigací
a pletou se anténám do signálů.
Zítra se potkáme
jako stokrát přepsaní přeškrtnanci
a vejdemo spolu do dne.

AVATAR

*Mám ten pocit,
že jsem jedno
se svou kůží...*
(CHARLES OLSON)

Zvednu se
jako plachta uvolněná úderem větru.
Zpěv ptáků si vetru pod řasy
a vyplašené hodiny poletí hledat pevninu
pro všechno, co neuvidím.
Slunce si položím na rty,
ale ráno bude pozdě.
Omylem pak vdechnu se vzduchem i plíce
a podle zkrabatělé košile na podlaze
poznám, že se nemůžu vymyslet.
Přistihnu pouliční lampy při zhasínání
a za luxferami v kuchyni
sousedovu rozmazanou hlavu.
Málem si nevšímnu, že nemám žádnou vizi,
jen černou větev, která zespoda vrůstá do mozku
ve městě ze spadáných vlasů.

Madla v tramvajích lámou den v příšeří rukou
a nejpозději teď už vím,
že se vracím někam, kde jsem nikdy nikdy

Kolemjdoucí praskají ve švech.
Dírami prorážejí střelci, koně a pěšci.
Předem určený pohyb na šachovém poli
překračuje meze zdravého rozumu.
Kočky utíkají k pustému parku
a měkké hřbety prohýbají pod přemalovaným pletivem.
Člověk je končetina v okurkovém láku,
ale básníci zapíjejí lakomé verše zeleným čajem.
Zeď kolem městského úřadu sune k očím divný flek.
Předstírám, že vidím, jako bych neviděl
pěkná místa k popravám.
Rozhlížím se
a masité prsty právě kloužou po dotykových displejích.
Nikdo si nezaclání oči rukávem.
Vyjetý olej novinek slintá do kravat
a ruce, které telefonují, pracují.
Prší nebo sněží a pomalu vlhnou i spolykaná slova.
Počasí bez barev a zápachu svědčí zevnitř.
Tramvaje couvají.
Ženy nosí v botách hlinu
a za bílým čelem dětský pokojíček ve městě snících knih.
Mužům kolem pětadvaceti sluší pečlivě zastřižená pleš,
permanentka do posilovny a na tričku natištěný atomový hřib.
Spadnul jsem z višně,
proto mě posílají do depozitáře.
Jsem prodloužená ruka jejich grantu,
oslími rohy mučím heretiky v krabicích od banánů,
potají vymýšlím schizmata
a svolávám koncily k zaprášenému oknu
nad ústředním topením.
Zítra zas objevím duplicitní signaturu
a vztekem se vám roztřesou brady.
Dokud mi nepoteče z čela hnis, nepřestanu
říkat, že vaše skutečnost je padělek.
Za to mně nezvednete plat, ale řeč v uvozovkách nebolí.
Zvednu se
tak, že ve mně zasyčí stín
a vaše hlavy rázem rozkvetou šepotem motýlů.
Zvednu se jako tělo, protože jsem někdo jiný,
a vtom si všimnu, že i vy máte zatržený tipec.
Vyrázím ven
a v podřátém tempu mi na hlavě vyrostou vojenské trumpety.
Krásné holky zvracejí krev do sněhu
a blbeček nad eskalátorem volá: *Pomozte zvířatům v nouzi!*
Děsím se závěje za každým krokem,
děsím se, že i vyzvracená krev je červené zelí.

KAMIL BOUŠKA (* 3. dubna 1979, Kladno) vystudoval religionistiku na Univerzitě Pardubice. Nyní žije v Praze, kde pracuje jako knihovník. Je zakládajícím členem básnické skupiny *Fantasía* (spolu s Adamem Borzičem a Petrem Řehákem), publikoval ve skupinovém sborníku *Fantasía* (Dauphin 2008). Básně otiskl v řadě literárních časopisů (např. *Souvislosti*, *Tvar*, *Listy* aj). Je zastoupen ve čtyřech ročnících antologie *Nejlepší české básně*. Vydal básnickou sbírku *Oheň* po slavnosti (Fra 2011), která byla nominována na cenu *Magnesia Litera* v kategoriích poezie a objev roku v roce 2012.

Jakub Řehák | O BÁSNÍCH KAMILA BOUŠKY PRO HERBERK

Básně Kamila Boušky pocházejí z chystané sbírky, která by na podzim měla vyjít v nakladatelství Fra. Zdá se mi, že v těchto novějších autorových textech promlouvá vnitřní hlas (anebo lyrický hrdina básní, chcete-li) vždy ve stavu nejvyšší zuřivosti i pozornosti. Jako by básníka vše kolem něj silně dráždilo, a on musel svůj vztek tavit do veršů a potom jej rozhazovat plnými hrstmi na všechny strany. Bouškovy básně disponují divokou obrazností. Nic z bezprostředního okolí, jak ho známe z každodenního života, není v těchto textech na svém místě. Vlasy, domy, vlaky, vesmír, počasí, bělmo, měsíc, vnitřní prostor bytu, dech, holky – abych jmenoval časté motivy Bouškovy současné lyriky – ve verších nabývají vždy nezvyklého uspořádání. Tyto fenomény se v básních proměňují, migrují a různě se – téměř pod vlivem proslulé Bretonovy „křečovitě krásy“ – spojují. Vytvářejí tak hybridní, ba i incestní spečeniny a sestavy, které působí nově, odvážně, překvapivě a někdy až nehorázně. Zdá se mi, že Kamil Bouška v nových básních píše jeden dlouhý, nepotlačitelně zuřivý dopis světu, který je k jeho lamentům lhostejný, a který autor sám beztak „pokládá za padělek“.

Radek Hasalík | NEŽ SKONČÍ NEKONEČNO

BÁSNĚ ÍRÁNSKÝCH EXILOVÝCH AUTOREK

*Íránské exilové autorky, jejichž básnické texty jsou součástí sbírky Než skončí nekonečno, vydané roku 2015 Českým centrem Mezinárodního PEN klubu v Praze, jsem poznal brzy po únorovém večeru íránské poezie na půdě PENu s našimi předchozími třemi sbírkami autorů, žijících převážně v Íránu. Paní **BITU MALAKUTÍ** z Prahy jsem potkal přímo na půdě PENu, její báseň Svatební, kterou mi tehdy podala a požádala o překlad, přeložila paní **ŠÍMA KALBASÍ** z USA. A od Šímy Kalbasí vedla cesta k dalším americkým Íránkám (k **ŠOLEH WOLPÉ**, **ROJI HAKAKIAN**, **ŠEIDĚ MOHAMADÍ**) a také k několika básnířkám, žijícím v Evropě, kromě **LADAN SALAMÍ** z Prahy k **ŠIRIN RAZAVIAN** z Velké Británie, **MANĚ AGHÁÍ** ze Švédska a **MAHBÚBEH ŠADZÍ** z Francie. Všechny se narodily v Íránu a v různém věku a z různých důvodů odešly ze země. Některé z nich před několika málo lety, jiné už v dětství i s rodiči. V určitou chvíli mi došlo, že když jsem mohl soustředit texty íránských Íránců, mohu totéž učinit s básněmi exilových íránských básnířek. Poskytne to srovnání básnických textů domácích s texty exilovými, a to všechno v českých převodech. Nechtěl jsem burcovat, chtěl jsem soustředit poezii vzdálené civilizace, přesto kvůli dlouhodobě tragickým domácím poměrům rozptýlenou po celém světě.*

Sbírka Než skončí nekonečno vznikla rychle, básně jsem z anglických verzí nebo anglických originálů přeložil během měsíce března 2015. A co jsem hledal? To, co už předtím. Především pokračovatele starých perských mistrů a jejich schopnosti nalézt krásu a tlumočit ji literárně mnohdy v miniaturním rozměru pouhého čtyřverší nebo desetiveršového gazelu. Peršané v tom byli nedostižnými mistry a jejich poezie v českých překladech dr. Věry Kubíčkové mne natolik okouzila, že mne po letech přivedla k zájmu o živé Íránce v úsilí najít pokračovatele starých mistrů. Tak jako psali Attár, Džamí, Maulaví, Gurgání, Dehlaví nebo Sehábí, dnes už sice nepíše nikdo, ale kde jinde lze hledat odlesk té krásy než v tvorbě lidí, kteří žijí nebo se narodili a vyrůstali v rodné zemi těchto básníků? A při tom hledání krásy jsem získal přátelství lidí, které bych za jiných okolností nemohl poznat. A to stačí.

RADEK HASALÍK (1971). V roce 1994 absolvoval studium češtiny a dějepisu na FF UP v Olomouci. Dlouhá léta tíhl k historii. V roce 2000 získal titul PhDr. za práci v oboru historie v historické vědě, striktně odkázané na pramennou základnu. Časem mu ale chyběl prostor pro imaginaci. V roce 2012 jej dlouholetá láska ke staré perské poezii v českých překladech Věry Kubíčkové přivedla k zájmu o žijící íránské autory, v nichž hledá pokračovatele starých mistrů. Ve spolupráci s autory žijícími převážně v Íránu vydal u nás v roce 2013–2014 tři sbírky poezie. Čtvrtou sbírku Než skončí nekonečno, připravenou ve spolupráci s íránskými básnířkami v exilu, vydal český PEN klub v roce 2015. K vydání má připravenou i pátou sbírku poezie a próz, opět s íránskými autorkami v exilu i doma. Žije ve Valašském Meziříčí.

ZE SVĚTA ROSTOU TRNKOVÉ STĚNY

Vysoké, tuhé a ostnaté.
Zkus se dostat na druhou stranu
a riskuj divoké trní.

My, kteří jsme opustili domov v mládí,
dětství, které překročilo hranice a rozpoltilo se
tisíci zubatými jazyky,
kým jsme se stali?

My, kteří máme jizvy, které kvetou a kvetou
pod zahojenou kůží,
kam jdeme?

Ptám se sebe sama
je domov mým přízrakem?

Nosí mé spodní prádlo
úhledně složené v mé starobylé hrudi
zásuvek koupených před dvaceti lety?
Nebo hnízdo v mé blůze visící
z kovového ramínka, jež jsem chtěla vyhodit?
Je ztracen mezi řádky knih
uložených abecedně v jazyce
do něhož jsem se nezrodila? Nebo tady na okraji
toho oprýskaného poháru nechaného vzadu
dávno odešlým milencem?

Proč nám říkají cizinec,
jako bychom přišli z jiných planet?

Nesu semena v mých ústech, rostlinu
kurkumu, kardamom a mrňavé
aromatické okurky v této zahradě,
vodu s deštěm jim ždímám
z mých babiččiných písni.
Porostou, vím, proti
těmto trnkovým stěnám. Jsou kouzelné.
Mohou se prodrat něčím,
neprořezaným.

Opustila jsem domov ve třinácti.
Nežila jsem dost na to, abych věděla,
jak nemilovat.
Domov byl Kaspické moře, rušné bazary,
aroma kebabu a rýže, páteční
obědy, pikniky v horských bystřinách.
Nikdy jsem neměla v úmyslu zůstat pryč.

Ale řekli přijď zpátky
a zemřeš.

Exil je kufr plný významů. Naplním
sto notesů čmáranicemi.
A když jsem vyřízená, hodím je do ohně
a začnu psát znovu; tentokrát
tetováním slov na mém čele.
Tentokrát, psaní pouze abych nezapomněla.

Lhostejnost je nakažlivá
jako společný chlad.
Plavu proti proudu, abych nakladla purpurová vajíčka.

Duchové naléhají a duchové jdou,
ale já píši pohlednice pouze do budoucnosti.
Co je přemístěný strom
než čas bytí
uzpůsobený k osvojení?

Říkají čerpej výživu této země,
ale podívej, jak mé plody visí ve spirálách
a voní starým notesem a krajkou.

Snad pouze v exilu duchové přicházejí.
Pláčou a bědují ve vratech chrámu,
kde sedím na okraji rokle.
Ale i toto je klam.

POTRHANÉ SNÍMKY

Rámek po rámku
mé mladistvé obrazy
blednou a . . .
šednou
do zdi . . . naproti.

Moje ulice
osamělá bílá židle
v končinách Tvé zeleně
se drásá ven . . .
ošoupaná . . .
náhle mizí
v Tvých očích

Ó můj!
plazím se opačně?
vlním se zpátky?
do neexistujícího?
bájného?
pověstného?
zapomnění?

Ó Teheráne!
mizíš . . .
nečekaně
jen bílá židle
mé oči víří
pak . . .
utkví na obzoru
nicota . . .
jen červené stopy
zubaté otisky . . .
vetchých kol
dál praskají . . .
do zapomnění.

DÍVÁM SE NA ISTANBUL OPILÝMA UŠIMA

Tuto cestu sem záměrně donesl modrý autobus cizí hejno holubů
A nedočkavost košile a sukně a holínek
Něco se stalo v zrcadle co je to s tebou, Istanbul?
Oblékl sis někoho a to je ta vůně milovaného z tvých ramenou vůně země a muškátů
Vypařování pestré vůně.

Ó město s očima moře a pestrých vln
Za oparem ve tvých zádech, stěnách nadávek a milostných dopisů
Co je to s tebou, Istanbul?
Kam půjdeme s mou bronzovou nohou o půlnoci?
Touto sladce vonící smrtí nabízející čaj a cigarety proč tady sedíme?
Chci milovat tohoto kamenného muže za deště, ó město
Bosá zpívat Buchaře, naslouchat kmenům topolů
Vzduch je mátový sad dnešní noci
Slyšíte?
– Vaše zdraví vaše zdraví!

Jak sladké je být zamilovaný
Tyto plýtvající ruce tyto krámky
Vířivý Sníh květy granátových jablek
Čápi ve vodě
A v košilích stín temného tance.

Jak jste našli tento pokoj?
Obrátil jsem se k hudbě s vůní této postele a této přikrývky, víte?
Hlukem těchto oken jsme se dosyta nasmáli... s vámi.
Ó město, znám škrábance této drážky
Tyto zpívající deštníky
Něco se mi stalo s těmi mraky!
Mé oči neřeknou Istanbul
Ani mé ruce...

S NEMLUVNÝMA OČIMA

Chci muže.
Muže řeky Sepeed.
Tělo jasnější než písek,
Hlas tekoucí
Tímto mořem mušlí
a mýma bílýma naivníma rukama.

Chci muže s letníma očima,
Zmrzlinovýma očima,
Očima Nepovím.

Slyšela jsem, že jde šílený,
Závodí se smrtí a vítězí,
Vidí mě z dálky, když tančím
Zrudlá na těchto řádcích.

DEŠTIVÉ POČASÍ A ANDĚL

Známé kameny a mé srdce tak bolavé za Tebou
– Tak bolavé za Tebou
Mokrý zdobný písmo nasta'liq
Zářivá jména
Láska, která tu prší pouze v těchto dnech.

Jak útulný hřbitov a poslouchám Tvou hudbu s vůní tohoto stromu
Budte zdraví, Ó hvězdy podvodníků
Budte zdrávi, Ó obdivní a zelení muži
Sedmkrásek sedících zase spolu a hovořících o modrém lotosu jara
Nových jmen ulic
Měnicích nové cedule jednu za druhou.

Moje ruka měla být držena synovou rukou	s motýlem a slunným počasím
Moje ruka měla být držena Tvou rukou	s andělem a deštivým počasím
Šli jsme s čápy a zrudlou hrudí	
Jsmo vyprávěli starým dubům nebes	
S tělem a vlasy mladé dívky, jako je tato pinie.	

Onoho dne, onoho dne, onoho dne, kdy jsi přivezl rakev a šaty
Ulice přišla a mně se zatočila hlava
Viděla jsem černé vozy s knihami a hodiny a město si Tě vzalo

Byla jsem ztracena v ulici
Se sepjatýma rukama a v neúplném počtu.
Bez Tebe a věčnosti.

ZNOVU SE MI TŘESOU RUCE – SAMOMLUVA

Když
nebe
přetáhne svůj plášť těsně nad hlavou, a
stále otravuje déšť, a
mé růžové panence chybí slunce...
jsem z tebe unavená.

Když
šálek na stole
Je vrána hrající ve mně
hrdlo začne chutnat jako krákání.
Zahnutý černý zobák hodin
klove bez ustání do svítání
zahnutý černý zobák hodin
klove do svítání
Hodiny...
Šílený telefon jde mrtvolným tichem,
a já se modrá odvracím od tvých modřin.

Aroma opustilo dům.
Štěstí se mne zbavilo.
A špinavé prádlo
se ždímá, ždímá...

Stříbrné lžičky mé matky se flákají a nahánějí v kuchyni. Nevyžehlená košile si hoví nad kaktusovým stromem. Navlékla jsem si tvé špinavé ponožky a tančím valčík s tvými černě pruhovanými kalhotami. Dům se otáčí kolem pračky, kolem mé hlavy. Špinavé nádobí si hraje na kuchyňské podlaze. Křičím na květináče a sfouknu svíčky. Všechno nejlepší k mým narozeninám! Tluču do psacího stroje promočená tvýma suchýma zpocenýma rukama. Přepnu televizní kanál, abych přemluvila zívání oteklých víček. Nesnáším lahvičku růžového laku na nehty objevenou na klavíru.

Zahnutý černý zobák hodin
klove bez ustání do svítání
zahnutý černý zobák hodin
klove do svítání
Hodiny...
Nyní
javorové žluté útesy
a dálnice 118...
mne míjejí.

Z jahod,
jako tvého výrazu lásky,
se mi chce zvracet.
Tento měsíc,
ten měsíc
tě přijdu nenávidět.
Nenávidím tě.

ROZUM A CIT

Pochod vojáků v kruhu
Na oblouku lebky
Za mozkovými pytli písku
Dupot holínek
Dvěma východy srdce
Levá, pravá
Proud batalionů dolů ze srdce
Uvnitř mne je válka
Vítěz a poražený jsou totožní
...
Já

ZATOULANÉ ZPRÁVY

Zprávy jsou zatoulané vlny
Jedna v láhvi pádící k pobřeží, beze stop
Další se bludištěm komunikačního systému
Objeví na vypnutém telefonu
A odesílatel má tolik naděje!

SPÁLENÁ KNIHA

Nedokončená věta
napůl spálené knihy
každý, kdo listoval mými stránkami
kus mne upadl
směs nejasných slov
vonící jako oheň a kouř
ale vím!
mohu!
znovu je upevni
a svaž novou a zelenou knihu
se svazkem budoucnosti

BŮH

Poslední noc mi otevřela okno
Do nebe
A já sdílím svou postel s Bohem
Tím Bohem jenž odhalil své verše
Bez proroka
Jeho dech voněl jako nebeské zahrady
Když mne políbil
Zavřel oči nad mými hříchy
A svýma rukama
Uchopil mé modlící se ruce
Ráno tam zbyla pouze jeho vůně
A jablko
Které mi utrhl
Ze zakázaného stromu

DĚTSTVÍ

Dotýkám se vášnivé střechy vzpomínek
holínky a hlučné poplachy
skrýše a kňučení noci
světlice a rachejtle, oheň mého dětství
rakev beze jména
vnáší mé dětství do nitra
zvuk výbuchu
byl mou ukolébavkou
sledování stop nepřátel
bylo hrou mého dětství
střecha mých zřícených vzpomínek
válka mne pochovává zaživa

POKOJ

Dnes je to tisíc a jedna noc
Kdy mluvím
Sama k sobě
Jsem jako náměsíčná
Co ztratila cestu v poušti
Jsem sama poté
Co v této tmě a prázdné noci
By dokonce měsíční ukolébavka
Byla z nebe obtížně slyšet
V tomto levném hotelu bez hvězdiček
Který jako arabská děvčata
Bývají pohřbena zaživa
Pod hustý déšť temnoty
Kdo ještě slyší
Hlas Šeherezády?

OTÁZKA

Jestliže jsem snila po celou noc
jestliže jsi se mnou nespal pod hvězdami
proč máš potom mokré šaty
zatímco ti dlouhý pramen vlasů
uvízl pod mým polštářem
jako Mléčná dráha?

KTERÝ Z ODSÍNŮ SMUTKU?

Čirá, slaná
sevřená samotou
mých očí
slza
zdraví noc
na druhé straně sklíčka.

Po kapkách
nacpu smutek
na tuto bílou stránku
dokud nerozeznám
přesný odstín
sklíčenosti,

dokud moře
neotevře ústa
na mé stránce.

HRANICE

Ty a já jsme překročili hranici
Moje rodné město začíná od hranice tvých rukou
Tvoje rodné město začíná od křivek mé lopatky
Nemáme vlast
Místo ní máme dva dřevěné koně
Aby přeskočili noční můry
Bez pasu
Tvůj pas je pole slunečnic
Které k tobě zabočily okýnky vagonů
Tvůj pas jsou dva listy svobody
A list Pražského jara
Nemáš rodný list
Tvůj rodný list jsou:
Narcisy
Zdomácnělé písně ulice Akhtar
Noha sousedova syna
Která ležela opuštěná na mé
Tvůj rodný list je:
Čekající mraky a
Sladká vůně chemikálních citronů
Nemáš občanský průkaz
Ale každou noc
Ti Měsíc pokyne ukolébavkou
z hrdla toulavých cikánů
A každé ráno
Ti otec povytáhne strom na tvém obočí
Takže pokaždé pláčeš
Jeho listy spadly a zakrývají střely
Můj synu, tvým rodným městem není Teherán
Ale začátek větru
Teherán je pouze vzorek šatů, které nosím o svátcích
Místo Teheránu,
Máme poblíž Kafkův hrob
Na přelomu roku
Mu dáme na hrob kopřivěnky
Tady nejsou žádní příbuzní
Ale přijde nás navštívit Čechov
A věnuje ti všechny višňové sady
Jednoho dne se stanu tvou Jelenou
Jindy tvou Ninou
Nebo se stanu tou gruzínskou dívkou
Která se dosud prochází po řece Aras

Ardakú (Malému Aradovi) v předvečer jeho prvních Nurúz

PRÁZDNÁ ŽIDLE

Jako pšeničné klasy
Které klade Afrodíté na hrob Neznámého vojáka
V době spojení dvou tisíciletí

Jako cypřiš, který náhle roste
Na černé sukni nejkrásnější vdovy města
Když neslyšně projedou vagony

Jako fantazie narušená v lůně nevěsty
Která se točí
Na vztyčených ústech hostů
Na podnosu bezhlavých koroptví

Neopustím Tě

Jako staré víno uvízlé v hloubi země
Jako hra vln na těle světla
Piju Tě v provlhlém věnování
Jako vítr
Který olizuje slonovinový kotník dívčiny
Čekající na stanici metra

Sen básníka
Skočivšího v zoufalství
Z okna

Plná opojných příkazů
bych Tě pozvala
K večerní tabuli
Kterou jsem uspořádala na sluneční hrudi
Mezi vzpourami ulic
Mezi uvolněním dvou slov
Mezi dutou žizní za vlasy přitažených vlasů
Na dvou stranách telefonní linky,
Která může být uhašena jen krví.

Nechala jsem touhu po svobodě
Ulicím Teheránu
Zapomněla jsem
Na hladové stávkující ve věznici Evin,
Kteří se usadili v koutě mé pravé ruky
Číše bolehlavu je na stole
Čeká na tragedii

Nedoplněná o Tebe,
Počítám
Prázdné židle

Dokonce už ani nemyslím na Lorcu
Ani na okamžik, kdy padl k zemi
Jsem těhotná s
půdou
Měsíce.

Šíma Kalbasí

5.7

Nestarám se, jestli ty jsi ty a já jsem já. Nejsem nějaká exotická květina. Ať už máš na sobě jakýkoliv plášť, obléknu si ho, aby mě hrál... a boty, avšak malé... budu v nich chodit, držíc v rovnováze náš výškový rozdíl. Nemusíš se kvůli mně měnit; už jsem se změnila kvůli tobě. Chápeš, nikdy jsem si neměla začít s náboženstvím. Narodila jsem se nahá od všech náboženství, ale tvá láska.

Vím, že to nebyla pointa. Vím, že neexistuje žádná proměna. Neexistuje žádný plášť, žádná rovnováha, žádné boty, ale nahá pravda mne samotné nalezená nejprve tebou, ne, ty mne nenacházíš. Ty, jemuž nikdy nedojde, kdo jsem byla, když jsem seděla na bílých prostěradlech.

Ty, ne vedle mne.

A slova, která jsou již napsána. Slova, která jsou již řečena, již procítěna a již odešla.

A já se je snažím vzít zpět do prázdné misky svých rukou. Složit své ruce na hrudi. Hrud' k odpočinku. Odpočinek do srdce. Tlukot zpět do duše. Duši zpět k tomu, co bylo před tebou.

Běda! Mám 5.7

MAMINKA VE VÁLCE

Matka! Pod schodištěm jsme se učily slavit
Nový rok, Tvé narozeniny, moje dětství
Jako scéna z černobílého filmu
Nervózně jsme se smáli nápadům
Našich zjihlých těl, dortu na kuchyňském stole,
A Švábům Že letí dál se čtyřmi křídly!

HIZBALLÁH

Je absurdní Ti zavírat oči
a předstírat, že Bahá'í
nebyli nikdy poraženi nebo přinuceni
konvertovat k islámu,
jako kdyby popravy politických vězňů
nebo Kurdů byly jen součástí hry,
nepsaného zákona v nezákonné zemi.

Rozšířené zvyky, němé modlitby,
hrob za hrobem, teheránské hřbitovy
černé od mladých těl
a na tvářích matek leží
oprýskaná víra a rozmazané slzy.

Zprávy zobrazují Godzillův režim
– oplakávaný nad střapci zbořených
domovů bezdomovců v zemi
ještě neuzavřené mému sezení na cínových talířích
síly a ohlašují další kastraci.

Toto je snad požehnání od Boha,
že když probíhá Páteční modlitba v Teheránu,
dosud pláčeme nad arabsko-izraelskou válkou.

PASAŽÉR

Sváteční příležitost slavnostního obědu,
Bat mitzvah nebo ucpaný provoz v New Yorku
Kam dojdu skrze pohyb a emoce
Mít důstojnost uprostřed organizovaného chaosu
Osmělilo mé tělo. Připomíná mi to
Vlak se spoustou cestujících
Kde ženy zpívají
A vír, jen se vrátit a znovu začít
Magické údery hudby
Se zvukem náramků a zlatými zvonícími proužky
Na pažích a kotnících,
Kroužky na prstech a zvonky cinkají
Přichyceny ke kotníkům, Sejmulý dětský skalp
Běh na vrchol regálů se zavazadly,
Tvrdá sedadla laviček, hlad, žízeň, vyčerpání
A nejistota budoucnosti ve čtrnácti.
Nyní, uplynulo mnoho let
Zatímco udržuji vysoký standard dochvilnosti

V Americe, mém domově daleko od domova.

JSEM ŽENA

(NAPSALA ŠÍMA KALBASÍ A ROGER HUMES)

Jsem žena
přicházím z pouště
přicházím z dlouhé řady rodů
přicházím z dlouhé řady vyznání

Říkali mi bláznivá
Poutali mne nahou ke zdi
ještě jsem se nevymanila z pout
a neutekla bolestí mého bytí
v hledání nevinnosti jež mi byla odepřena
a říkali mi bláznivá
a říkali mi ďábel zplozený Satanem
ještě jsem se nevymanila z pout
a neutekla k naší svobodě
kde bych poklekla
před Matkou a Synem
a říkala jim Spása
a oni by mi dali jméno Národ
a já bych roztrhla řetězy zajetí
jen abych znovu upadla do otroctví
kde mne znásilní Mongol
ožení mne s Židem
narodí se mi Muslim
uvidím své dítě obrátit se k Buddhismu
uvidím své dítě vzít si Bahá'í
žít jako Křesťan
zemřít jako Hindu

jsem žena
jsem řeka
jsem nebe
jsem stromy v mracích na hoře
jsem úrodná půda jejíž píseň zhluboka sají rostliny

jsem dlouhá řada rodů
jsem dlouhá řada vyznání

Nesnaž se mne obrátit
na něco čím nejsem
zato už jsem vším
co vždy bude lidstvím

ZÁPISKY Z INDIE

ČEKÁM NA ROZEDNĚNÍ

Před letištěm kouřím
přichází voják se samopalem
hlaveň i oči
broušený mramor dlažby
odkud jsem?

tam kde kouřící patnáctky pičují
s úsměvem z výšky tekoucím
na strniště papeže Františka
omývajících vězňů
bohy?

GÓL V PARKU

Veverky kraulem mezi větvemi
obtloustlý chlapík „pozor bomba“ pod strom sedá
fotky ženy už ukazuje mi
i dcery
tváře
slova
pracuje ve špitále
špitne – I very like prostitutes –
začínáme v mapě hledat cestu
k Červenému světlu
čtvrti o rozměru pěti fotbalových hřišť
na kriket

KINGFISHER

Na střeše hotýlku – Mám dívku Japonku
šest let jsme se neviděli
má moc práce –
recepční řeční u lahváče
zatímco Nové Dillí teče do nočního nebe
a nebýt mrakodrapů
zhlédli bychom možná horizont...

RÁNA

Aby si vydělal na zpáteční lístek do Kalkaty, dělá poskoka v hotýlku v Novém Dillí. Po ránu, když v noci ubytovával další zoufalce ze Západků, usíná nad India News. Nezvedne oči, prohodí „sit down“ a odchází koupit dva čaje. Čekám. Komentátorská stránka má v záhlaví citát. *Every country promote political system, according to how is rich. Joseph Stalin.*

V KOSTELE

Před Kristem na kříži přibitým
doutnají hinduistické svatyně
jak psí boudy
dělník zvolna klenbu filcuje
– Hare Kršna Hare Ráma – zpívá si
venku na tabuli prorůstá rzí modlitba za mír
Františka z Assisi
a kluci čmárají do prachu zadních skel
aut *óm*

AŽ

Teprve všechna náboženství
dávají dohromady
ateismus?

O MOŽNOSTECH

Klučina mi ani neodpoví a táhne mě za ruku na okraj Džunagádu. Za chvíli stojíme ve futrech dveří přízemního domku. V místnosti bez nábytku sedí na zemi asi dvacet dětí a dospělý – učitel. Usadí mě brilantní angličtinou a vysvětluje mi, že nedávno zavřeli školu a dnes můžou být, díky bohu, alespoň na pár hodin v domě rodičů jinak průměrného žáka Rádživa. Děcka mi ukazují dásně a sešity. Učitel je okřikne. Chystá se recitovat báseň. Svoji báseň. Rýmuje, že slovo „impossible“ vlastně znamená „i'm possible“ a že takový Napoleon, ale to prý není přítomnost... Vtom se otevrou dveře. Vchází štíhlá žena s vlasy u kořínků už trochu prošedivělými a – nedokončí krok. Je jako volavka. Něžný pohled zapřený o hrubou betonovou podlahu. Učitel mi mezi slokami šeptá, že ta žena přišla vyzvednout malou Arundhátí, je to její teta, před pěti lety ovdověla, žije sama, ale občas potřebuje „company or sex“. „Is it possible?“

U GANGY

Přejede si rukou po pupku a jen ve slipech pomalu sestupuje do řeky. Před ním pařezy hlav, z nichž raší výkřiky radosti. Přes pole hladiny neorané loďkami se přelévají vlny. Je po dešti. Mraky už jenom nahlízejí. Dva býci u chrámu se do sebe pustili. A Ganga dál podemílá pobřežní chrám, co už předčil Pisskou, jako by chtěla říct: Vykašlete se už na to...

• • •

Snění bylo nepatřičné. Byli tady dva býci, co do sebe bušili hlavami, penisy povytažené, varlata jim litala jako kadidelnice. Několikametrákové kolosy udělaly ze dvou psů čínské tuše...

• • •

Buvoli pomalu vylézají z Gangy, kluk si prohlíží paži, chlap řeznou ránu na chodidle. Nebe je skoro bílé, buvoli ještě černější. A není kam pláchnout z chvíle, co se telí...

NÁBŘEŽÍ V CHUDINSKÉ ČTVRTI

Samozřejmě kriket, i starší chlapík hraje s mladýma a moc se mu nedaří – promáchnul. Rozbíhá se a pak už krokem odchází z pálky. Nadhazuje drobný kluk, čistí si tenisák o rifle – a zase minela. Netrefil se další pálkař. Tmavě hnědý muž jen v hadru kolem pasu sedí pod přístřeškem a prodává žvýkáci tabák a cigarety. Výjimka brýlatého študáka se zvedla ze schodů a oprášila si tesilky. Psi rozumějí jen sami sobě, křížují nábreží jak letadla oblohu. Teď ale duní vlak na nedalekém mostě a posté se mi vrací chuť na návrat. Zatímco jako strom po vichřici zlomený stojí u zídky prošedivělý chlap, hrabe se na koulích a zívá. Přes rameno mrtvou košili. V malé boudě na čtyřech nohou stařík přelévá čaj ze sklínky do sklínky. Chladí i mírný vítr, co výjimečně šetří čich. Míček zase napodobil dusící se rybu a jeden musí do vody. Nedaleko ženy seškrabují ze země tuhnoucí cement a v mísách na hlavách ho odnášejí do jednoho z mála opravovaných domů. Tak roční chlapeček neustál gravitaci, sestřička mu pomáhá. Některá větší děcka skáčou šipky do vody a ještě větší kouří. Ale i tady mobily odvádějí pozornost, skoro líp než kriket. Převrácené odpadkové koše, nevyluštěné obrazce nasrané na zemi. Zdemolované zábradlí je jedinečná průleзка. Holčička zavěšená na ocelových trubkách připomíná prádlo. Šilhající kluk vede kolo bez řetězu, volným krokem přes nábreží přechází sadhu. A co říct o koze?

• • •

„Ganga mi někdy v noci připomíná výtah. Nebo spíš zvedací, nebo ještě líp klesací plošinu,” zmožený únavou blekotám na nábreží chlapíkovi, abych se dostal z mezipatra. „Je to takový malý konec světa. Tenká, hodně tenká vrstva,” jedu odzbrojený beznadějí. Pomalu se stmívá. „Chtěl bych najít škvíru k sobě a k lidem,” blouzním. Seriózní muž v košili se chvíli usmívá a pak shrábne opadané listí mých pochyb na hromádku, kterou zapálí. „Věř tomu, že osmdesát procent lidí si přišlo večer ke Ganze prostě užít.”

• • •

„Jako by se Ganga pořád pomalu vracela tam, odkud přišla. A záleží jen na tobě, jestli jí obětuješ pár minut,“ deklamuju sám k sobě a starý muž v bílém dhótí si dopřává večer s mobilem Samsung.

POSLEDNÍ NÁVŠTĚVA

Spěchám v dešti přes Váránasí, abych navštívil rodinu Dev Raje, který prodává na nábřeží skvělé tibetské taštičky momo. Vykouknul ze dveří jen v nátělníku a ještě rozespálý. Včera mě velice zval do svého domu na oběd a teď mě vede rozlehlou autobusovou zastávkou. S manželkou a synem obývá dvě malé místnosti vzadu. Na betonové podlaze neuklizeno, ale jejich roční Kršna si na ni spokojeně sedne, odloží rozjezenou placičku puri, přejede mě kopírkou velkých černých očí a pokračuje v jídle. Dev Raj udělí pár pokynů, ale pak jako by v těch malých místnostech připomínajících bunkry kapituloval před svou ženou. Ta má orlí nos a oči plné radosti z letu. Dev Raj musí na trh pro zeleninu. Pak převlékne Kršnovi močí dočasně znehodnocené slipy a velice pomalu a s něžným úsměvem mu odebírá veliký nůž, s nímž se klouček už dobrých dvacet minut batolí po pokoji. V první linii ale stojí pohostinnost. Jako správný oxymoron (rozuměj citlivý Středoevropan) jsem ale hned zbystřil zrak nad nedostatky a přitom si žaludek plnil vynikajícím kořeněným čajem, pečlivě nakrájeným mangem a ještě dalším ovocem z jejich zahrádky, kterou jsem jim jako jedinou (a Kršnu) pochválil. Řeč ale nebyla moc zapotřebí. Dev Raj pustil v televizi box a pak nečekaně prudkým švihem pravé ruky naznačil, že se včera popral se zákazníkem znechuceným tím, že momo došlo už v osm večer. Kršna si mezitím vzal sekáček na kuřata a pohybuje nadšeně velkými řasami. Jde ke mně. Dev Raj mi nabízí cigaretu a kouř dítě odhání. Otáčím se po hodinách, protože za tři hodiny mi z Váránasí odjíždí vlak do Dillí, odkud odlétám. Když se zvednu, Dev Raj mě srazí zpátky na postel, která je jediným nábytkem v místnosti, pokud nepočítám parapet a televizi postavenou na rezivé bečce. Náhle přede mnou přistane tác s rýží a zeleninou. Hltavě je pořádám už i za dohledu rodičů manželů. Dochází-li rýže, plná naběračka se zjeví nad talířem a otočí se. Stejně je to i se zeleninou. Prakticky se nedá dojít. V jednom z mála delších intervalů jsem to stihl. A že půjdu. Dev Raj mi slíbil, že mě zaveze do hotelu pro batoh a pak i na 5 kilometrů vzdálené vlakové nádraží svými koňmi v třistapadesátce Royal Enfield. Starý stroj indické armády, na který je pyšný i proto, že ho má po otci, ale v dešti nechce naskočit. Později chytne, to jenom baterka blbne, když prší, vysvětluje mi Dev Raj. Jdu pěšky. Mávám Kršnovi, jemuž jsem nekoupil ani čokoládu. Má prý rád Kitkat.

Grande Hermano

POTKALY JSME V BARU ÚČASTNÍKA ŠPA-
NĚLSKÝHO BIG BRADRA. SPOLUBYDLÍCI
BLANGA SE S NĚM LÍBALA.

**U MOŘE MĚ BALIL PLÁŽOVÝ PLAYBOY. PTAL SE
JESTLI HLEDÁM ŽENICHA A UKAZOVAL PÉRO.**

Tomáš Lotocki | BÁSNÍCI PETROVA TÍCHA

V SOUHVĚZDÍ RYB

Básník IVAN PETLAN, pokud je mi známo, ryby neloví. Jak jsem se však osobně mnohokrát přesvědčil – má je přesto nesmírně rád (na mnoho způsobů). Pokud zrovna nekonzumuje ryby, pozoruje noční oblohu. I noční nebe má rád (na mnoho způsobů, nejvíce však takové, jemuž dominuje zářící měsíc). Naši přírodní družici poznává důvěrně podle pleti a připomíná mu včelí plást v dutině nebe, jak se můžeme dočíst v jednom z jeho skvostných sonetů. Hvězdy a slova nejsou bez vztahů, praví klasik a básník je důkazem pravdivosti této lapidární sentence. Ivan Petlan má slova rád a skládá z nich svébytnou poezii (na mnoho způsobů).

Také rád cestuje (na mnoho způsobů, leč nejraději letadlem) a jeho lyrické cestovní záznamy dokonce vydaly na sbírku (jmenuje se (4) LETY a v minulém roce vyšla v nakladatelství Větrné mlýny).

Kdyby Ivan nyní pobýval na rovníku, jistě by zrovna obíral maso z afrického sumečka, psal o jeho kostech, které jsou ostré a mají konec bodavý, a pozoroval hvězdy, troucí se o hladinu. Následoval by pohledem ony pablesky a spatřil stříbrný tropický měsíc, vplouvající do souhvězdí Ryb.

O VZNIKU SOUHVĚZDÍ RYB

Slova a hvězdy a ryby tak uzavírají magický trojúhelník, živý archetypální fantazií, jenž čas mění v dálku a blízkost ve věčnost. Na jeho počátku stálo bájně vyprávění:

V dávných dobách se stala na Olympu pozoruhodná událost. Když Zeus a ostatní olympští bohové s Héraklovou pomocí dobyli vítězství nad giganty, jejich matka Gaia, bohyně Země, porodila ještě hrozivějšího netvora Tyfona. Řecký básník Hésiodos takto nestvůru popsal v eposu Theogonia (Zrození bohů):

*Síly a chtivosti činu již plny jsou paže mocného boha,
Zrádné únavy prost na nohou pevných tu stojí.
Strašlivých sto hlav tu ze země náhle drak zdvihá,
Vzduchem žihadla krutá silně a zlověstně blesknou,
Plamenem hoří nestvůry divoké obludné oči,
Když vztyčí se jediná hlava, z oka žár ohnivý tryská.*

Gaia doufala, že netvor, kterého zplodila, se pomstí drzým bohům za příkoří spáchaná na gigantech. Když se příšera znenadání vztyčila ze země a vrhla se na Olymp, bohy zachvátila hrůza. Dali se na útěk a vzali na sebe podobu nejrůznějších zvířat. Zeus se proměnil v berana. Héra se proměnila v krávu, Artemis v kočku, Ares ve vepře, Hermés v ptáka ibise. A bohyně lásky Afrodita, aby se zachránila před netvorem, stala se rybou a skryla se pod vodou. V rybku se proměnil i Afroditin syn, maličký Eros. Aby neztratil jeden druhého v prudkém proudu, svázali matka a syn své rybí ocasy stuhou.

Jako připomínka této události zazářilo na obloze souhvězdí Ryb.

PABĚRKOVÁNÍ A JINÉ VERŠE

PABĚRKOVÁNÍ

Obírám kosti ryb

Jsou ostré
konec bodavý

A pružné na ohyb

Víc o nich nevím

Voda ví

• • •

Leklá ryba

na břehu
pohozená smrt

(Mřenka?)

SARDONI

Natáhneš ruku prchají
Hejno rybiček
Netuší
že jsem jejich přítel

Anebo tuší
že včera v marině
měl jsem jich takových talíř

VLASCE

Na břehu

rybář sleduje
česající se dívku

Splávek se cuká

• • •

Když házíš po mně střevícem
netoč se ke mně zády...!

Vždyť víš jak jsem pověřčivý...
Dodneška nosím v peněžence
šupinku z výletu na Capri...

SÍŤOVANÉ

V černém čeřenu
mrskají se dvě statné štiky

Možná přeženu
až budu rozvírat ruce

Rybáři mají už svoje zvyky

• • •

Pablesky

hvězdy
třou se o hladinu:

Souhvězdí Ryb

ZATOULANEC

Noc černá že se bloudit chce ti
a ze spánku si ještě krást
Je půlnoc — tu jen jedenáct
však jinak čas tu stejně letí

Poznávám Měsíc podle pleti
(v dutině nebe včelí plást)...
Jediná věc mě chce tu mást —
to hřiště plné malých dětí...!

Honí se rvou a vztekle piští
Z dospělých nikdo na sídlišti
ti jsou jak červi v betonu

Snad na kapačkách televize...
Zdraví mě klouček ač vypadám cize
Opětuji tu poklonu

IVAN PETLAN (1963), básník, geografická osa místa jeho narození (UH) a působení (Brno) leží zcela v pomyslném polygonu Herberku. Jako autor protežuje krátké texty, nevyhýbá se klasickým formám (sonet), jeho žánrové zápisky z cest v sobě mísí stopy poezie a humoru. Texty vydaných sbírek (Muž z Acapulca, 4 lety) jsou na svérázném humoru založeny, Petlanův šuplík má ale pater vícero. Básník těžící a těšící se z možností mateřštiny se vedle své vlastní tvorby věnuje i překladům (knižně Apollinairův Bestiář a Poeův Havran). S Tomášem Lotockim sestavil antologii české poezie s tématem dětství (Co si myslí andělíček). Poměrně družný melancholik, rád vyhledává literární setkání a příležitostně se podílí i na jejich organizaci. Potěšit ho můžete dobrou knihou.

VESMÍRNÉ POHÁDKY

O POČÁTKU SVĚTA

Žil byl jednou jeden Bůh a ten se rozhodl, že stvoří svět. Ten Bůh byl hodný a moudrý, ale zároveň tak trochu popleta, a když začal kouzlit, občas se mu to poněkud vymklo z rukou. Navíc měl jen jedno skleněné oko, umístěné v důlku, přímo uprostřed svého starého vrásčitého čela.

A tento Bůh se tedy rozhodl, že stvoří svět. Takový normální, standardně smýšlející Bůh by asi začal tím, že stvoří něco jako zemi, pevninu, zkrátka půdu pod nohama. Ale náš Bůh byl zároveň tak trošku anarchista, a tak se rozhodl, že ze všeho nejdřív, jakoby na zkoušku, stvoří velkého chlupatého medvěda. Ale jak jsem už říkal, kouzlení našemu Bohovi dvakrát nešlo, a tak i teď se mu povedlo místo velkého medvěda stvořit velký vůz, vlastně to byl takový originální prototyp parního válce, který se za supění a skřípění ozubených převodů hnal nebeským prostorem přímo na svého konstruktéra. Při pohledu na toto dílo zkázy Bůh překvapením vytřeštil své skleněné oko, a to tak mocně, až mu vypadlo z důlku, přímo pod přední běhoun parního válce. Nevidomý Bůh stačil před vozem ještě instinktivně uskočit, ale křehké oko mu válec rozdrtil na jemný skelný prach, jen to křuplo, načež si dál svištěl po nezpevněné nebeské vozovce. Nešťastný Bůh si klekl na kolena a poslepu hledal své skleněné oko; šmátral zhruba v těch místech, kde se předtím ozval praskot drceného skla. Když se na zválcovaném obláčku konečně dohmatal toho, co zbylo z jeho krásně broušeného skleněného oka, vzal hromádku skelného prachu do dlaně a rozčileně jím mrštil do míst, odkud se ozýval rachot velkého vozu, ujíždějícího kamsi do nebeských dálek. Ale světe div se, ta hromada mrštěného prachu se rozprostřela po obloze a z každého zrnka vznikla nádherně zářící stříbrná hvězda. A mezi nimi jako nejjasnější souhvězdí nové oblohy pluje nebem velký vůz, který měl být původně velkým medvědem a který na samém počátku své dráhy připravil – jistě nešťastnou náhodou – svého stvořitele o zrak. Celé je to opravdu velkolepá podívaná, jen smůla, že ji vlastně nikdo nevidí. Stvořitel proto, že sám už je notný čas bez svého skleněného oka, a vy proto, že tento tak trochu anarchistický Bůh nestvořil zemi, pevninu, prostě půdu pod nohama, a tedy ani vás. Věčná škoda.

O VZNIKU ČERNÝCH DĚR

Dříve byl vesmír docela pustý a jediní tvorové v něm žijící byli supergalaktičtí křečci. Každý z křečků obýval jednu galaxii a trávil čas tím, že skákal z hvězdy na hvězdu a hledal, co by tak mohl ukořistit. Jakmile na něco narazil, strčil si to rychle do tlamy a pelášil pryč, aby mu to v tomhle pustém vesmíru náhodou někdo neodcizil. A protože křečci byli velcí nenechavci, měli všichni po čase lícni torby nafouklé jako dva obrovské kopačky. Vyslali tedy za Bohem Stvořitelem své křeččí poselstvo a žádali, aby jim dovolil zbudovat si vprostřed každé galaxie jednu velkou černou díru, do níž by mohli ukládat své záso- by. Bůh Stvořitel proti tomuto nápadu nic nenamítal, a tak zanedlouho vyrostla uprostřed každé galaxie obrovská, supermasivní černá díra, do které křečci ukrývali kořist. Jenže nenechaví křečci se tužili o to víc a zanedlouho každý z nich naplnil svoji novou spižírnu až po okraj. Začali být tedy opět nespokojení a žádali stvořitele o další audienci.

„Co zase chcete?“ zabručel Bůh Stvořitel, když viděl, že se hladoví hlodavci zase dožadují vstupu do jeho pracovny.

„Tyhle díry nám nestačí!“ řekl nejstarší z křečků, který byl pověřen vyjednáváním. „Potřebujeme, aby se do nich vešly všechny naše zásoby!“ „A také chceme,“ pravil další křeček, druhý v pořadí, „aby naše díry byly nekonečně hluboké a bezedné a aby se z nich už nic nemohlo vynést zpátky do vesmíru.“ „A k tomu požadujeme, aby naše díry měly sílu pohltit všechno, co se ocitne v jejich blízkosti, včetně zlatých a stříbrných hvězd,“ pištěl třetí křeček, s horečnatýma očima, které pokrývala jakási lesklá mázdra. „A světlo! Ty naše díry musí být tak mocné, že pohltí i všechno nebeské světlo!“ přímo zavřískal malinký křečík, ten poslední, který se dosud bázlivě krčil za kožichy svých soukmenovců.

„Vy jste mi ale pěkní ptáčekové!“ řekl si pro sebe Bůh Stvořitel, ale nahlas pravil: „Dobrá, ať je po vašem. Teď se vraťte ke svým spížírnám. Ale radím vám dobře: Buďte opatrní!“ Sám Bůh Stvořitel byl totiž zvědavý, co se bude dít dál.

A tak se z křeččích děr stala nenasytá monstra, jejichž černočerné tlamy polykaly hvězdy, ba celé hvězdokupy, mezihvězdné mlhoviny, a dokonce i nebeské světlo, které zabloudilo do jejich blízkosti. A supergalaktičtí křečci se z bezpečné vzdálenosti za horizontem události kochali z pohledu na sílu a moc svých černých děr. S každým kosmickým materiálem, který skončil v obřích jínech, se cítili důležitější a důležitější. Kdyby to nebyli křečci, ale dejme tomu holubi, jistě by jim samou pýchou praskla volátka. Ale že to byli savci z řádu hlodavců, dmula se jim aspoň pyšně hrud a jejich plné obličej se ještě více rozšířily nabobským úsměvem. Tak vystavovali vesmíru na odiv své žluté hlodavčí zuby a vůbec jim nevadilo, že sami se ke své díře nemohou ani přiblížit a nic z bohatství, které v ní skončilo, nebudou moci nikdy využít ke svému prospěchu.

„Tak už dost, vy pacholci!“ řekl si konečně Bůh Stvořitel, který už hodnou chvíli pozoroval tohle samolibé křeččí představení. Pak, aby nenasytné hlodavce potrestal, stvořil velkého rezavého kocoura, který začal křečky pronásledovat. Opatrně a neslyšně se vplížil do středu galaxie, kde se vrhl na svou kořist. Křečci, jakmile zahlédli kocoura, udělali v mžiku to, co jim radily jejich zvířecí instinkty – zalezli do díry, kterou vnímali jako bezpečnou skrýš před predátorem. Vůbec přitom nepomysleli na to, že pro ně díry tentokrát nejsou útočištěm, ale smrtící pastí – vždyť sami chtěli, aby z nich nemohla uniknout ani myš, natož křeček. Černá díra proto každého z nich svojí gravitací roztrhala na deset tisíc malých kousků. Tak skončili supergalaktičtí křečci a jediným pomníkem jejich pýchy zůstaly ony nenasytné supermasivní černé díry.

A rezavý kocour? Ten se potuluje vesmírem a hledá, koho by zase pořádně prohnal. Až natrefí na sluneční soustavu, milí pozemští křečci a křečice, nebude s ním věru lehké pořízení.

O JEŠTĚRKÁCH, KTERÉ SE PROMĚNILY V KOMETY

Kdysi nežili ve vesmíru žádní lidé, ani žádní savci a vůbec žádná teplokrevná zvířata. Zato na jedné horké planetě žily velké zelené ještěrky s dlouhými štíhlými ocasy. Ta planeta obíhala kolem obrovské hvězdy – velkého rudého obra. Ten svojí jasně červenou září zahříval povrch planety a tím i těla ještěrek, které jakožto studenokrevní živočichové potřebovaly ke svému životu hodně slunečního svitu. Tak se ještěrky stočené do půlkruhu celé dny koupaly v horkém šarlatovém světle a zálibně si přitom prohlížely svá zelená těla, na která byly patřičně hrdé. Ty ještěrky byly totiž nesmírně samolibé a domnívaly se, že na celém světě nemůže být nic spanilejšího, než jsou ony samy. Nejvíce pyšné byly přitom na svoje dlouhé, štíhlé ocasy, které považovaly za naprostý vrchol krásy a elegance. Když ještěrky dostaly hlad, pustily se do velkých červených jahod, kterým se také na této horké planetě výborně dařilo. Ale „pustily se“ je vlastně silné slovo. Většinou se jen tak čas od času zakously do červeného plodu, lokly si trochu jahodové šťávy, ale nikdy se přitom nepředjedly, neboť si úzkostlivě hlídaly své štíhlé linie. Někdy, když měly pocit, že jejich těla nejsou úplně dokonalá, se dokonce celé dny i týdny mořily hladem. Malé mušky ani jiný drobný hmyz usedající na bílé jahodové květy nikdy nelovily. Byly to přísné vegetariánky. Ne snad proto, že by soucítily s jinými živými tvory, ale protože se někde doslechly, že maso je nezdravé a kazí figuru. Tak si ještěrky žily celá léta v klidu na své vyhráté planetě a jejich jedinou starostí byla péče o štíhlouňka

pěstěná těla. Kdyby se v té době konala nějaká soutěž krásy, dejme tomu Miss vesmíru, ještěrky by se do ní jistě přihlášily a dopředu by si byly naprosto jisté svým vítězstvím.

Bůh Stvořitel už ještěrky hodnou chvíli pozoroval a neměl z jejich chování žádnou velkou radost. „To bude tím,“ řekl si, „že si na planetě žijí až moc bezstarostně. Nikdy nepoznaly strach ani bolest, a tak si neváží opravdových hodnot.“ Z bouřkových mraků tedy stvořil velkého černého orla, který se jako temný stín vznášel nad ještěrčí planetou.

Jednou orel dole na zemi spatřil ještěrku, která byla zrovna zakousnutá do červené jahody. Ještěrka byla při sání sladké šťávy plně zaměstnána počítáním množství kalorií, které smí za den přijmout, aby ani dekgram nepřibrala, a tak svému okolí nevěnovala vůbec žádnou pozornost. Orel se neslyšně snesl k zemi a rychle zaútočil. Uchopil ještěrku do pařátů a chystal se zarýt ostré drápy do jejího zeleného těla. Tu se však stalo něco nečekaného. Ještěrce při útoku dravce upadl její dlouhý, štíhlý ocásek, který se začal divoce mrskat, a dokonce vyskakovat do výšky. Zmatený orel pustil ještěrku a zaútočil na krouťící se oháňku. Popadl ocásek do drápů a vylétl s ním vysoko do oblak. Vyděšená ještěrka se mu mezitím stačila schovat mezi listy jahodníku. Poté se, celá pomačkaná a bez ocásku, zato však živá, vrátila mezi své kamarádky.

Mezi ještěrkami vzbudil její příchod hotové pozdvižení. „No ne, ty máš teda ránu!“ pravila jí jedna z ještěrek. „Vypadáš bez ocásku jako šereda, fuj!“ řekla druhá. „Fuj! Fuj! Fuj!“ přidaly se i ostatní.

„Ale holky, ten upadlý ocásek mi přece zachránil život! Je vidět, že ho nemáme jen tak pro parádu, může nám být i opravdu k užitku,“ snažila se vysvětlit poučená ještěrka ostatním, ale bylo to docela marné.

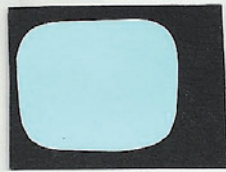
„K jakému užitku? To bych raději skončila rozmačkaná v drápech orla než žít bez ocásku a vypadat jako strašidlo! A vůbec, takovou ochechuli mezi sebou nechceme! Mazej pryč a už se mezi nás nikdy nevracej!“ „Pryč! Pryč! Pryč!“ přidaly se i další ještěrky.

Vyobcovaná ještěrka bez ocásku tedy musela opustit své soukmenovkyně. Nějaký čas sama bezcílně bloudila po planetě, až se z toho všeho žalem usoužila.

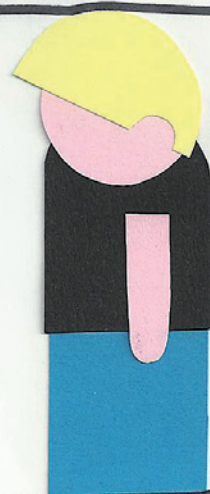
Když Bůh Stvořitel viděl, jak jsou ještěrky povrchní a vůbec si neváží jeho daru života, velice se rozlobil. Vykouzlil silný nebeský vítr, který se opřel do planety a začal ji odfukovat od její mateřské hvězdy. Po čase ji odvál tak daleko, že rudý obr vypadal na obloze jako maličký červený trpaslík. Na kdysi horké planetě teď byla zima jako v márnici. Všechny jahody už dávno pomrzly a nebohé studenokrevné ještěrky se k sobě tulily a třely se jedna o druhou, aby se aspoň trošičku zahřály. Už dávno ztratily svoji zářivě zelenou barvu, teď byly celé promodralé chladem. Nakonec se z nich staly veliké ledové rampouchy.

Poté se Bohu Stvořiteli ještěrek aspoň trochu zželelo. Vynesl je proto na oblohu a učinil z nich komety – ledové krasavice, plující vesmírem. Všichni obdivují jejich krásně zářící ohony a málokdo přitom ví, že se jedná jen o proud plynu a prachu, unikající z jejich ledových těl.

S ještěrkou, která přišla o ocas, měl však Bůh Stvořitel trochu jiné záměry. Učinil z ní Polárku, nádhernou, i když zároveň tak trochu osamělou hvězdu, zářící už po miliony let jako slza na severní obloze. Námořníci a jiní pozemští poutníci se podle ní orientují za černých nocí, a je tak nejenom krásná, ale i užitečná.

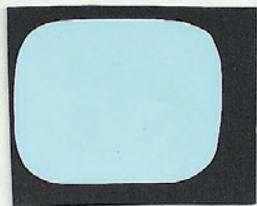

HEZKÝ
PODVEČER,
VÁŽENÍ
DIVÁCI.

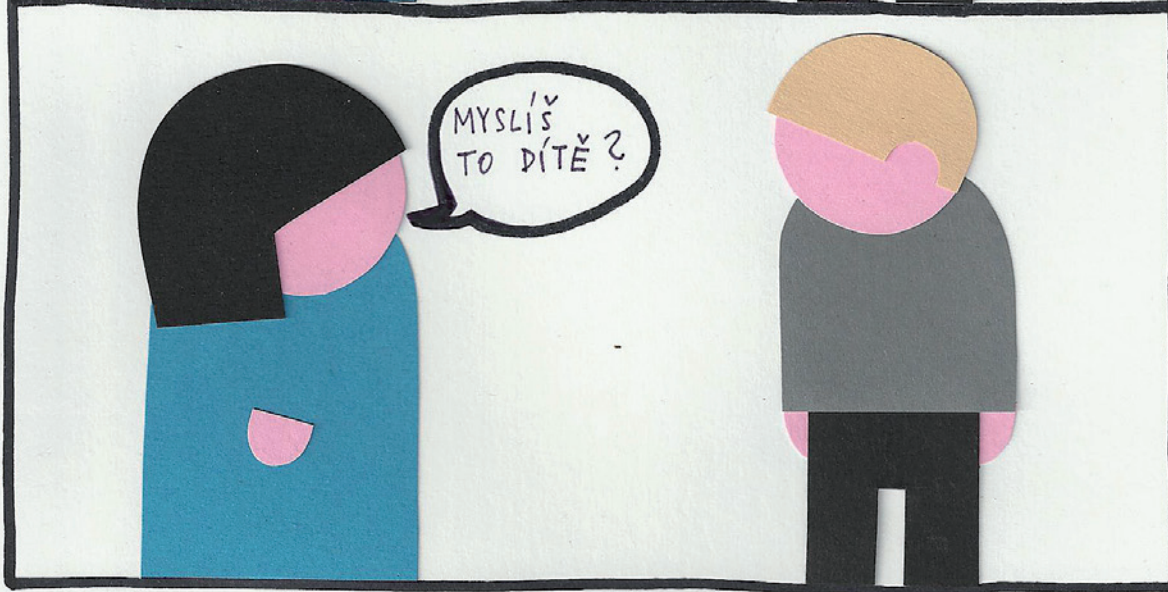
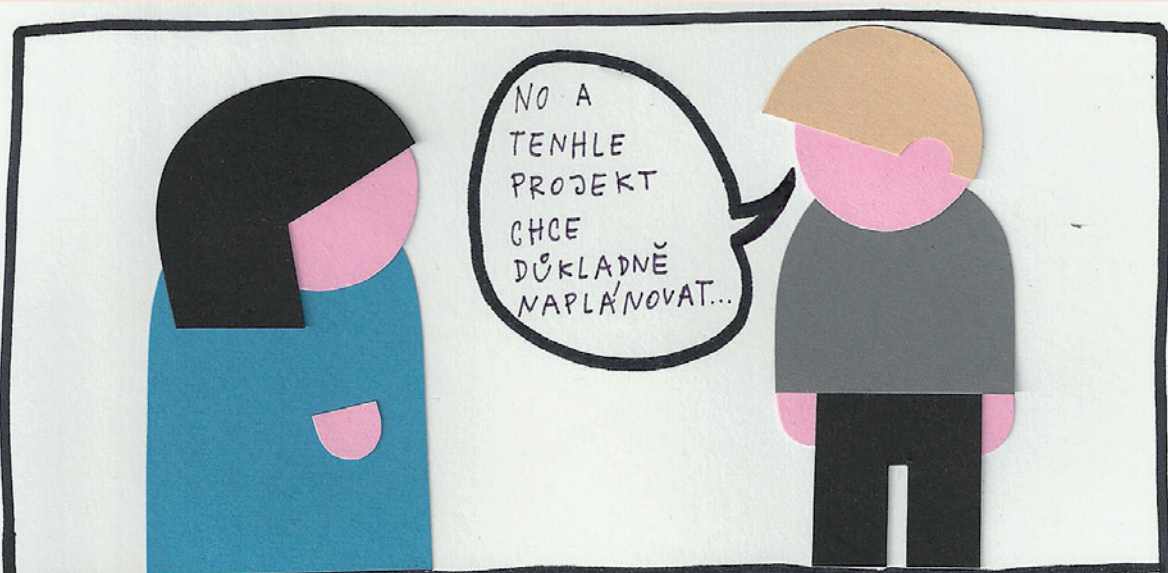
HEZKÝ
PODVEČER,
MILÁČKU.

HEZKÝ
PODVEČER,
LÁSKO.

VŽ NÁM
VYMYLI MOZKY.

KDEPAK JSI?

Myšlenky uvízlé
Ze země vyškrábat
Špínu za nehty
O zuby otřít

A do tváře plivat si slova
A do tváře plivat si
Maminko, copak mě neslyšíš?
Maminko, kdepak si?

Lehce se prohnout
Žáda si nezlomit
Tiše jen klopýtnout
Rány vyhojit

A do očí zapírat zlobu
A do očí zapírat
Maminko, copak mě neslyšíš?
Co to má znamenat?

Nauč mě slyšet se dřív než jak ozvěnu
Nauč mě vidět je líp než skrz prsty
Ukaž mi možnosti dřív, než se rozhodnu
Vidět a nevnímat moje neštěstí

Je blázen
Je smaragd
A byla jsem jeho

Na rukách
Na nohách
Mám bolavý tělo

Je konec
Ne, není
Ta touha a chvění

Do dne a do roka
Vezmu ho s sebou – s ní!
Nastolím tantriarchát!
Maminko...

Myšlenky uvízlé
Ze země vyškrábat
Špínu za nehty
O zuby otřít

A do tváře plivat si slova
A do tváře plivat si
Maminko, copak mě neslyšíš?
Maminko, kdepak si?

ZVONY V SRDCI

Je těžké slyšet hlas a dech a neslyšet zvony znít
Jen tlukoucí srdce uzavřený v zemi
Přes mechové stěny
Zní, zní, zní

A já čekám na Tvá slova, na Tvá slova

Ta lidská touha slyšet nevyřčené, vidět, co není
Na skrytých místech hledat skrytá slova,
Plakat pro to, co není
Ty zvony zní, zní, zní

A já čekám na Tvá slova, Tvá slova

Jsou jako kartáče
Ticho je obušek
Hledíme na nebe
Odřený zmlácený
Hledíme na sebe
Nahý a zmlácený
Nikdo nic neříká
Proč nikdo nic neříká?

A já čekám na Tvá slova, Tvá slova

Co odpovíš...?

TOS JEŠTĚ NIC NEVIDĚL

Lehnout si na zem
Trochu se ponížit
Kdo by to dělal?
Kdo by to čekal?

Milosrdné
pohledy Tvoje
vidím jen sebe, jen sebe
v odrazu Tvých očí

Ale Tys ještě nic neviděl, Tys ještě nic neviděl

Trochu se ztratit
Ztratit balanc a glanc
Jazyk na hraně
Sklínky a slušnosti

Ale tos ještě nic neviděl, tos ještě nic neviděl

Okaté lži
Zítra už nejsou
Přímé pravdy
Zítra už nebolí

Mravokárné
Pohledy Tvoje
Vidíš jen sebe, jen sebe
V odrazu mých očí

No, tak tos ještě nic neviděl, tos ještě nic neviděl

NĚCO JINÝHO

Něco se mi zdá jako něco jinýho
A něco se mi nezdá, aby se mi mohlo zdát něco jinýho
Něco si představuju a ono je to něco jinýho
Něco si myslím, že mám, a ono je to zatím něco jinýho
Já vůbec nevím, co to je, ale určitě je to něco jinýho

Něco jsem si myslela, že si myslím, ale bylo to něco jinýho
Zdálo se, že se to ke mně blíží, ale bylo to něco jinýho
Něco jinýho, něco úplně jinýho
Zdálo se, že se to ke mně blíží

Chytila jsem to do ruky, ale bylo to něco jinýho
Chtěla jsem to ukázat světu, ale bylo tam něco jinýho
Pak jsem to schovala hluboko u země, bylo to totiž něco jinýho,
Čekala jsem, že něco vyroste, ale vyrostlo něco úplně jinýho

Bylo to něco většího
Něco cos ještě neviděl
Ale něco trochu jinýho,
Tak jsem ti o tom řekla
Chytla jsem Tě za ruku
Ale bylo v tom i něco jinýho
A Ty ses na mě díval
Ale viděl jsi něco jinýho
Bylo tam totiž něco jinýho
Něco jinýho

Zdalo se mi, žes vedle mě spal
Ale bylo tam něco jinýho
Položila jsem ruku na polštář
A...
Sevřelo se mi srdce
Bylo tam totiž něco jinýho
Podívala jsem se do sebe
A bylo tam něco jinýho

Myslela jsem si, že na Tebe myslím
Počítala jsem dny, pak přišel podzim
A bylo tam dávno něco jinýho, něco jinýho

Byl tam...
Relativní vztah dvou vzájemně relativních lidí
Jako relativní vzdálenost mezi relativními tělesy
Byly tam...
Relativní potomci jedné relativní rodiny
Jako relativní řetězce relativních kauzalit

Něco jsem si myslela, že žiju
Ale bylo to něco jinýho
Zdalo se, že se to ke mně blíží
Ale bylo to něco jinýho
Něco jinýho, něco úplně jinýho
Zdalo se, že se to ke mně blíží

Relativní špinavé nádobí ve dřezu
Relativní cizí vlasy v posteli
Relativní nenarušitelnost svazku
Relativní disciplinované štěstí

Relativně podělaná budoucnost jednoho člověka
Relativně podělaná budoucnost jedné generace
Relativně podělaná budoucnost jedné populace
Relativně podělaná budoucnost nás všech, nás všech, nás všech

Ještě pořád se mi zdaj sny
Ještě pořád se mi zdaj sny
Ještě pořád se mi zdaj sny

A nebo je to něco jinýho?

JAK SIS MĚ BRAL

Jen si mě ber, jak si mě bereš
Vždyť si mě bereš jenom kus
A to jsi říkal, že si mě vezmeš
Tak teď si mě vzal, ale jen kus

Vzít si mě celou, anebo kousek?
Vzít si mě zítra nebo dnes?
Jeden by plakal, kdo to čekal
Ne zítra, a ne dnes!

To není pravda, to se mi zdá
To se mi zdá, anebo jsem blázen
Já se Ti dávám a Ty si mě bereš
Ale kus mě spadl na zem

Vždyť Ty mě krájíš, vždyť Ty mě řežeš
Vždyť Ty vůbec nevíš, co si bereš
Vypreparovaná, jsem jak vypreparovaná
Jsem fragment, orgán, který právě chceš

Vždyť Ty mě krájíš, Ty mě nežiješ!
Vždyť Ty mě krájíš, Ty mě nežiješ!

Smutná faleš, smutná faleš

Nejsou to poslední síly, ze kterých Tě volám
Dál bych už nedošla hrdá, tak prapory zvedám
Nejsou to malý ráže, co Tvý slova střílí
Dál bych už nedošla suchá a mokrá se stydím

PETRA MILLER (1986) – všude zdejší, vystudovala religionistiku na MU, nyní se věnuje sociologii a antropologii náboženství na UP. Zpěvačka a občasná obrazotvorkyně, se sklonem psát, když to na ni přijde. Na jaře 2014 vznikl projekt Petry Miller a Řimiho (Kool-Aid), aby performativně spojoval a překračoval pole poezie a hudby (http://bandzone.cz/_80919).

NEPOJEDEŠ NIKAM

Nepojedeš nikam, budeš doma kojít
Žádná Paříž a lanýže
Chachachachachacha
Mládí ti protéklo mezi prstama
Teď tady zůstaneš na věky napořád a s náma

Mohla jsi toulat se v Paříži, krmit se lanýži, souložit v parcích a studovat jazyky
Balit si cigá a kouřit je s klukama
Popíjet víno
Neřešit starosti
A jednou do týdne zavolat matce, že máš se, že nemusí dělat si hlavu
Že život je nádherný
Paříž je super
A ty se snad nevrátíš

Příště si radši nic neplánuj...

Měl modrý oči a měl trochu pleš,
Říkal ti, že tě snad miluje
Vojel tě v nonstopu na záchodcích
Netušíš, jak se jmenuje
Teď jsi to nedostala...

BÉRE

A bére a bére
Jů héle
A bére
Mě sére, jak bére
On bére na bíre
On píše
A zlý je
Co chvíle se bíje
Mě líbe, mnou hýbe
mein liebe mein liebe

Mein liebe, mein liebe
Ist wieder schrecklich
Ich sage Ich sage
Ja, selbstverständlich

To to bolí...
Co mě budíš?
Co to děláš?
To se nemá...

A bére a bére
Jů héle
A bére
Mě sére, jak bére
On bére na bíre
On píše
A zlý je
Co chvíle se bíje
Mě líbe, mnou hýbe
mein liebe mein liebe

Te quiero mi amore
More vitaj ve stodole
Kolem more teplé more
Teplé bíre, láska, mír a párky
Horké párky, žádné dárky kdesi z dálky more
Poletují moli kolem školy
Au to bolí...

AUTOMATICKÁ

Automatická
Automatická plně
Plně automatická
A jenom tvoje
Automatická
Stejně jako stroje
Automatická
Když přijdeš do pokoje
Automatická
Ááá, někdo něco potřebuje
Automatická...

Ich bin automatisch
Ich arbeite selbst für dich
Ich liebe das machen
Ich liebe das schafen
Ich mache das
Für dich

Ale dneska jenom párky, jenom půlka lásky várky
Ale zítra bude maso
Hurá maso
Zase maso...

Automatická
30 hodin denně
Automatická
Šak taky možu chvílu sedět
Automatická
Nečíst, nevědět
Automatická

Automatická
A v hlavě mi to neštymuje
Automatická
Už se to ani nerýmuje
Automatická
Bez menšího zaváhání
Automatická
Na dálkové ovládání

Ich bin automatisch
Ich arbeite selbst für dich
Ich liebe das machen
Ich liebe das schafen

Nebudu nechci nemožu
Nemožu nechci nebudu
Musím možu chci budu muset chtět

SMS

Sereš na mě, dík, to je vydírání
Nechoď nikam, já už nežiju
Jsem zlý a musím zdechnout
Nakoupil jsem spláchnu to, jen protože ti nerozumím
Promiň ale je mně zima

To si teda posrala, co se děje
Nebudu tě obtěžovat
Já vím, jsem zlý
Mám strach
Co mám udělat?
Ahoj, už mě neuvidíš

Nemáš mě ráda, měj mě ráda
Zrádkyně, potvora
S kým s kým s kým, s kým jsi utekla?
Proč mi ubližuješ?
Nebudu, nebudu, nebudu, nebudu zavazet...

Umírám...

Proč mi to děláš
Proč mi to děláš
Já tady čekám
Já tady zdechám
Víš, jak to bolí
Víš, jak to bolí
Už tě tu nemám
Už tě tu nemám...

Ty mě nenávidíš
Ty se na mě zlobíš
Já už nedýchám
Proč mi neodpovíš?
Proč mi doprdele utíkáš?

Uauauauauauaua...:)

KAMIL

Kamile, kdybys jen věděl
Jak je mi nepříjemné
Když na mě mluvíš
Ba dokonce
Když se mě dotýkáš

Ach bože to je tolik
Nepříjemné

Špinavý Kamil je čističem kanálů
Smrdí jak líbezný výpar z análů
Tak takový je Kamil

Lalalá

Kamoška Jarmila dycky mi radila
Straň se co nejvíce slizkého Kamila
Kamil je motýl
Kamil je včela
Kamila liskala bych od rána do večera
Potkávat Kamila v šalině
Šavle bych házela netečným babičkám po klíně
Tak takový je Kamil

To bych se raději půl roku nemyla
Lepší než poznávat, potkávat Kamila
Kdybys tu nebyl, tak největším debilem
Zůstává ten, co mě seznámil s Kamilem
Tak jako nejvíce z chlupatých gorila
Lze si též představit nahého Kamila
Největším omylem byl by styk s Kamilem
Debile, Debile, Debile

Ach, kdybych měla kulomet
Tak už by to bylo hned
Ale nebudme zas zbytečně brutální
Kamil je totální, ale totální dement
On totiž neví co a proč
A proč a co
A vajco
To má místo hlavy
Ano
Vajco

Lalalá

JAKO TY

Začínám se ti podobat
Dělám stejné věci jako ty
Začínám se ti podobat
A tvářím se stejně jako ty
A stejně reaguji
Na veškeré podněty
Jsem jako ty
To asi budu stejní
Jsem jako ty
A ti jiní jsou jiní
Jsou divní

Začínám se ti podobat
Máme pokojové teploty
Chci se ti tolik podobat
Taktaktak nosím tvoje kalhoty
A až mě nebudeš mít rád nebudu se ti podobat
Budeš jiný z těch jiných

Začínám se ti podobat
Začínám vidět to stejně
Mám tolik otázek
Jako ty vypadám
Jak ty si připadám si stejně
Jako ty
A tys to pořád nedorok
Asi to vidíš stejně
Tak už se nebudu víc ptát
Chci se ti tolik podobat...

A tak to vypadá, že zbyde jenom půlka
Zbyde z poloviny půlka
To je čtvrt a já se rozpadám
Tak to vypadá, že zbyde jenom půlky čtvrt
Se na osminy rozsypávám...

NIKOLA MUCHOVÁ či **NIKOLA MUCHA** (* 1990) pochází z Kyjova. Bývá považována za písničkářku, ale písničkářka není. Označují ji za Závěš v sukni, ale i k němu má daleko. Pohrává si s punkem, ale ani punk to není. Vystupuje od svých 15 let, nyní s kapelou Mucha. V Brně ji objevil Jaroslav Erik Frič a díky tomu vystupovala na koncertech v klubu Boro, putyce Mandragora, na festivalech Krákor a Napříč / Konec léta u Skaláka. V roce 2009 vydala vlastním nákladem studiové demo CD nazvané Chlupy. V roce 2013 vydala debutové album Slovácká epopej a v r. 2014 vlastním nákladem CD Josefene. Více třeba na: <http://prigl.cz/brnaci/nikola-mucha-kdyz-musis-tak-musis/>

ÁMSTRDÁÁM...

Za domovkama do mě vlít kluk na kolečkových bruslích. Trochu jsem ho vyosil, ale hned našlápl a zmizel za rohem. Krasaveček – středoškolák? Tak nějak. Pěkně voněl, líp jak chlap na rande. Fakt. To si nemusím vymýšlet. Radši bych vrazil do lolitky, ale to není podmínkou, ostatně k těm už i ty máš daleko, a já asi přece jen skrupule.

Objednal si, nějak se začít musí.

Sedl jsem na jedno U Muzea, abych Ti napsal. Ale co vlastně? Dva aby se hádali. Ne – my ne. My se nehádali. Střídavě jsi zářila a plakala, a já jen užasl, jak rozplétáš a zase sukuješ to klubko emocí, co však už, nelze si lhát, nepatřilo mně. My se snad nehádali ani tehdy, když jsme se milovali...

A teď tu čuším do čerstvé pěny, s versatilkou a prázdným papírem na ubruse. S papírem bílým jak zadek pod plavkama. V tom hicu, co láká ke koupačce. Nebo na pivo. Ty jsi stejně vždycky přivolávala podzim s jeho nevyzpytatelnou melancholií, co mě ničí a kterou jsi ze mne čarodějně dokázala sejmut, když jí bylo příliš, anebo jaro – jurodivé, bez soudnosti. Bosorko. Až do konce těch konců. A pak ten Tvůj Amstr, a ty Tvý grachty zalívaný deštěm, ty útulný kofáče s úžasnou nabídkou... Vytáhl jsem prostě paty do hospody, abych si to nějak srovnal.

Zarazil se. Srovnal..., má si co srovnávat? Nebo už jen lakuje ego... Kolem stolu se cpe tlustý chlapík.

„Píšeš? Co píšeš? Poéziu nebo prózu, nebo co?“ spustil ještě vestoje.

Toho zná od vidění. „Dopis..., proč?“ Vypadá, že má dost. Proč by to měl vědět?

„Taky bych rád jednou napsal dopis, jenom nemám tu správnou adresu, nevím, kam ho poslat.“ Kydl vedle na lavku, zmoženě oddychuje, ale přivřená očička mu svítí.

„Hm, to máš blbý.“

„Proč? Aspoň se s tím nemusím otravovat.“

„Vždyť jsi říkal, že bys rád...“ sedl na vějičku.

„Jo, to jo, ale proč?“

„Proč? Přece když bys rád, tak máš důvod.“

„No, to bych rád, ale nemám.“

To je odzbrojující. A do debaty se mu stejně nechce.

„Ser na dopisy. Nechceš se radši bavit?“

Nezbaví se ho.

„Ne, hele, mám problém – vím komu psát a proč, ale nevím jak, to je celý!“ odsekl.

„Ale to není žádný problém, ty seš bez problému!“ nedal se tlustoch, „vyser se na to!“

„Budu bez problému! Až to budu mít za sebou, ne před sebou.“ A tebe taky, dodal pro sebe v duchu.

„Hovno, tohle není problém. Problém je odejít z hospody.“

„To přece není tak těžký,“ pravil věda, že nastokrát ano.

„Já musím,“ rozhodil rukama chlápek a zatvářil se zkormouceně.

„Nemusíš, můžeš, to je rozdíl,“ vzpomněl Steinbecka. „Musíš snad jenom to, co opravdu chceš.“ Začalo ho to malinko bavit.

„To je fakt, musím jenom chcípnout,“ parodoval ho ošťara. Vytahal z kapes svůj krámek a balí do papírku trochu tabáku a trávu z filmovky.

„Když chceš... třeba už seš mrtvej.“

„Dneska určitě. A zejtra nebude jináč.“

„Každou chvíli je všechno jináč,“ ušklíbl se, „možná bys mohl chtít...“

„A tož teda chcu, ale ne co bys ty rád, ale co se mně opravdu zamane, a jak mám kurva vědět, co to nakonec v tu chvíli bude?“ balancoval tlustoch, ale hned zahalekal: „Jináč zavináč! Hospodo, zavináč! – néé, utopence! Ty já rád! Nakonec utopenec!“ A s úsměškem olízl půljointa.

„Já bych taky něco rád.“

„Co?“

„Radši už běž.“

„Ty mně přece nebudeš říkat, co já mám udělat!“

„To jo, pravda, tak dělej, jak myslíš.“

„Stop! Nemyslet! To je ten tvůj problém! Myslíš, že něco vymyslíš? Piču! Omyl. Dej si utopence. Nebo práška z tohoto!“ zamával mu před nosem balenou. „A to slovíčkaření! Musíš, nebo chceš – co to je?! Vlastně hovno. Jenom slova! Nic! Do hajzlu s nima! Zbav se jich!...“

Jéžiši, ožralej zhulenej filosof, nějaký budhinduist nebo spíš nihilist či co za šit, otrásl se. „Proč? Slova obyčejný to jsou, akorát některý vždycky jaksi omezující, tak je dvakrát nemusíme, ale co bysme si bez nich počali? A co nám, otrokům samsáry, vlastně taky zbývá?“ zkusmo mu nahrál na smeč.

„Tož ja, kurva, tož já radši budu chtít muset zůstat! Můžu? Můžu!“

Využil toho beze zbytku.

„Dobrá, jak ty chceš, ne jak já...“, smířil se s patem, odvrátil se a hleděl raději do prázdna v rohu.

Nihil ještě chvíli mlel o tom, jak kdysi taky psal, cokoli ho napadlo, když se mu teda chtělo, což už se mu teda nechce, a jak eventuálně může zase psát, až se mu chtít bude, a pomalu se pakoval ven před hospodu na špeka.

Ale už ho vytěsnil a dumá, jak psát o tom, že neví, zda je či není idiot.

Těch osm let, každý den jsem na Tebe pomyslel. A sotva to napíšu, škube to papírem!... Když ses tam objevila, měl jsem dojem, že jsem se vrátil v čase. Ale kam? A proč? Je to jak storka z telenovely... Jaktože se líbáme? Když na jedno nadechnutí dáváš do placu ten srdcervoucí „holandskej román“, se kterým si sama nevíš rady, natož já, a na druhé ještě přiznáš, že veškerou tu jeho marnost jsi zaknihovala v té své „amsterské novele“...

To je telenovela! ušklíbl se. Dal si druhé.

Do hospody dorazila muzikantská společnost, ověšená nástroji, vedená dívkou s bílou holí. Maskot... nebo logo? Alespoň má hlavní slovo. Vůbec ji nezavře.

To jsem to zas vymňouk, pomyslel si, když ji usadili naproti němu.

„Co píšeš, snad ne knihu?“ střelila po chvíli skrz černé brýle k papíru před ním.

„To ne,“ zamžikal a znovu se přiznal skoro pravdivě: „Asi mejl, koncept dopisu, nebo tak něco.“

„Jo, mejl nasucho? To já, když píšu mejla, se přistihávám, že najednou kilometr textu a furt to nemá konce. No fakt nevím, co s tím.“

„Já taky,“ špitl a chvíli se mu motalo hlavou, jestli přece jen nevidí. Třeba slyší i čmárance tužky po papíře, ale tady? Ve skoro plné hospodě? Kdyby měl foťák, zkusil by, zda zareaguje na focení bez blesku a cvakání závěrky. Na namířený foťák je háklivý každý...

Následovala vzrušená pětiminutovka věnovaná psaní mejlů, ajsíkjů, skajpů... Tři muzikanti zabředli s dívkou v chat naživo, zatímco on znovu do nedávné i dávné minulosti, tentokrát vytažené ve sloze z batohu, jak králík z klobouku:

*jako by bydlel na nádraží
představu živí vzpomínka
avšak řítí se opačným směrem
proč se znovu líbáme?
podnám - jídelňák i lůžkáč na patře
koupelna s vanou plnou dotyků hebkých slov
pamatuješ?
post coitum omne animal triste
ted' už jistě...
neolituje - není na výběr
minuta ticha...*

No jistě..., jaký smysl má číst to posté a prvé? Masochisticky prohánět palicí vzpomínky, které „zaknihoval“ sám? Nemyslet! Ten štoura má pravdu.

„Sorry,“ vymanila se z hovoru ta slepá, „my tady furt žvaníme a asi tě dost rušíme!?“

„Ani ne, však jsme v hospodě, já su zvyklej,“ bránil se nepřesvědčivě.

„Klidně si řekni, vypadáš ustaraně. Je to teda líbezbríf?“

„Ne-e.“

„Takže nešťastná láska, áách jo!“

K čemu to do prdele došla? Co si myslí?!

„A komu ty píšeš ty svý sáhodlouhý mejly?“ obrací.

„Ále – domů, rodině, kámošům tady z kapely, komukoli, jak jsi moh nebo možná nemoh slyšet. Zamí-
lovaný né, já nikoho nemám. Ale jak na to přijde, chci tři děti.“

„Hmm, ty v tom máš jasno.“

„Ani ne. A ty máš nějaký?“

„Co?“ dělá blbého.

„Sviště..., když máš prstýnek...“

„Jak to víš?!“

„Nevím..., cítím.“

„Uff, no, jednoho, jednu. Ale dost o tom, nerad bych se nechal pitvat.“

„Sorry, zaživa ne, že?“

„No, jo, vážně, ale třeba už jsem mrtvej,“ řekl napůl žertem, a vzápětí mu došlo, co.

„Ále! helemese... Počkej?!“ S vytrčeným ukazovákem zpozorněla a „... óól aj vánt tu bréjk fríí! Áj gat
tu brejk fríí!“ zaječela s Mercurym z reproduktoru potichu hrajícího nad jejich hlavami.

Zakryl si dlaněmi uši.

„Co je, vole, ty nemáš rád Queeny? Co takhle *Somebody To Love*, to by bylo něco pro tebe, ne?
I když..., ta rodina tady, že?“

Je to možný?

„No, já radši teď... třeba *Silence Is Sexy Like Death...*“

„A to hen kerý bazmek je, krucinál?“

Hen kerý, která..., co... Chce se mu tu sedět s tou vědmou, nechat se oťukávat slepeckou holí sedmého
smyslu, klábosit s ní a zjišťovat, co o sobě ještě má vědět? Až do alelujá...? Dokud vrchní nezavelí: *tak
vážení, je tady závěr!* a nezačne kasírovat?

*Alespoň bych si tak mohl dopřát, byť pofiderní, alibi. Nemusel bych vzpomínat ani na to kdysi, ani
na tu březnovou noc, kterou jsme promarnili ve Fénixu. A na tu Tvou perverzní diagnózu, která opačně
připadne úplně přirozená.*

*Neuslyším poznovu, jak je „úžasnej, nádhernej, rozkošnej jak sen... Krásnější než samo pomýšlení
na krásu... Je božskej – a je mu patnáct!...“*

*Neucítím Tvůj namrzající rumový dech ráno na nádraží, kde jsem Ti, choulící se v mé chatrné náruči,
blábolivě sliboval jednou podobného chlapečka s vizáží (haha – fakt?) Harryho Pottera udělat.*

Vrací se mu sluch, vřava hospody. Nad ostatní vyniká hlas slepé zpěvačky: „A to víte, že ten mladej Rad-
cliffe, ten Harry Potter, je teplej?“

Ale ne, to se mu snad zdá! Štípl se do nohy.

„A víš to jistě?“ ptá se hloupě, jak jen to jde.

„Jistěže néé! vtip – co já vím... Neber mě za slovo. Víš, co toho lidi o celebritách naplkají... A já mám
radši lidi z masa a kostí, na který si můžu sáhnout. Víš? Ale prej je hezkej – aspoň v tom posledním dílu.“

Ach missis Rowlingová, ta naše klec je příliš malá. Poslední ještě neviděl, ale ostatní už s dcerou sjeli
z přepálených dévédéček. A jak na to koukal – Hermiona z pětky by už stála za hřích. Pohledná, cílevě-
domá – asi Vodnář, i empatická – zřejmě Ryba, něco má z obou... Anebo ze všech... do melounu nevidět.

A je to... *Somebody to love*. Pískáš melodii, slova neznáš. Co se asi se zavíračkou změní? *Post coitum*
– triste.

Dávno vím, že byvší moje skvělá idea život slavit ve třech by neprošla u žádné z vás. A možná by se nelíbila ani mně. Škoda. Nebo vlastně nevím... A Ty už jsi zřejmě našla ideál.

Zítřka máme doma výročí, vyměním Fénixe či Muzeum za nějaký solidní podnik, dáme aperitiv, místní specialitu a sedmu kabernetu... lala how the life goes on.

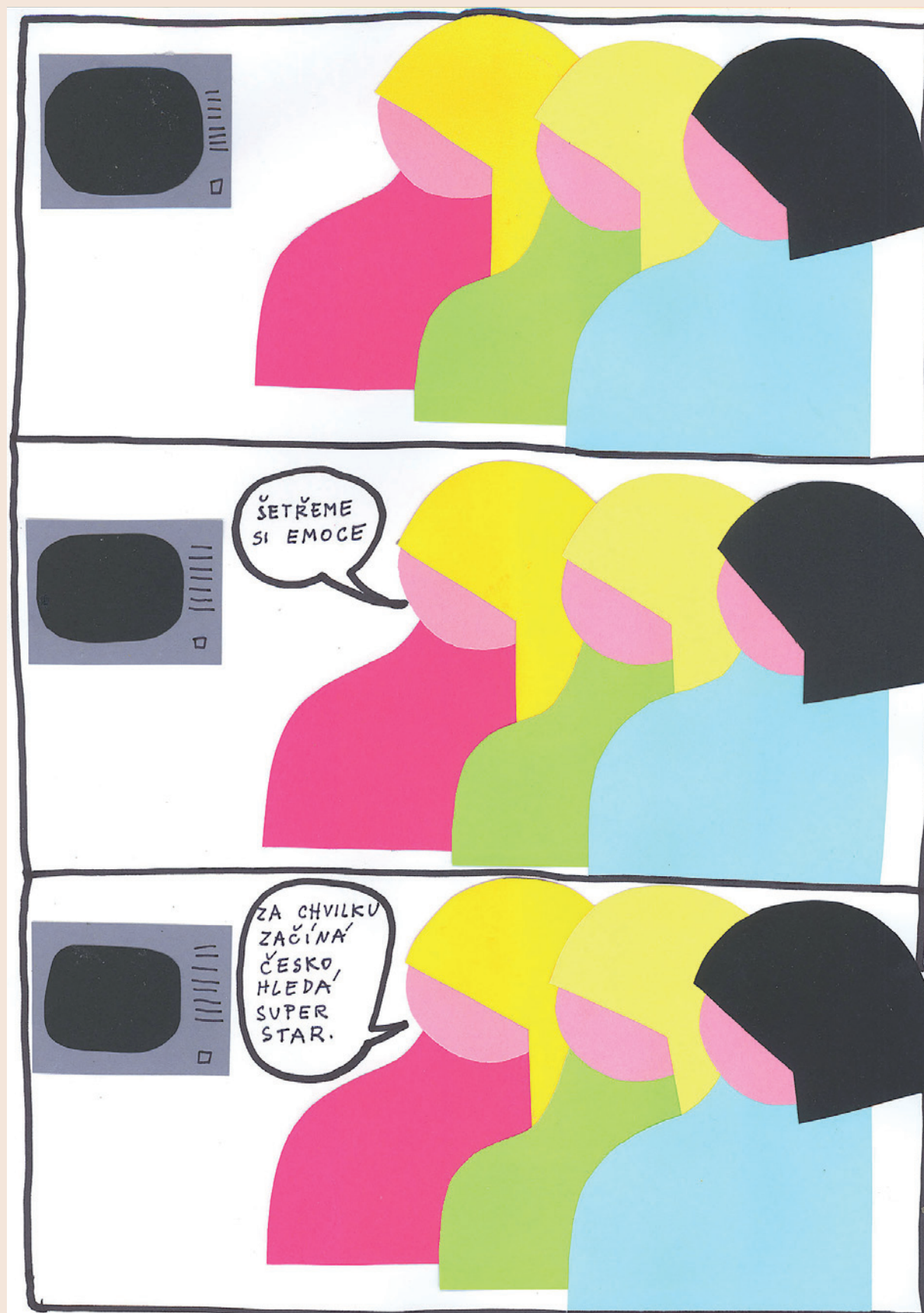
Pak budu čekat, zda napíšeš, ač na tahu jsem já...

„Jo..., na tahu, to se povedlo, na tahu seš imrvére,“ zamumlal.

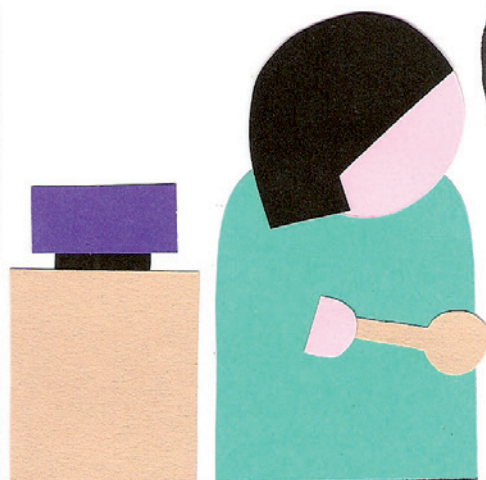
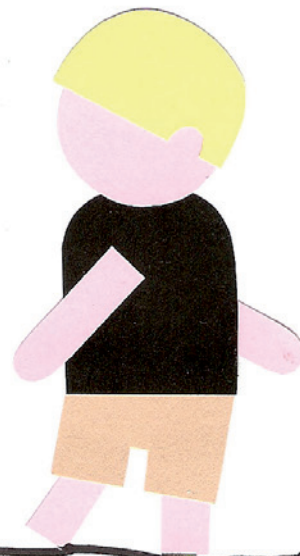
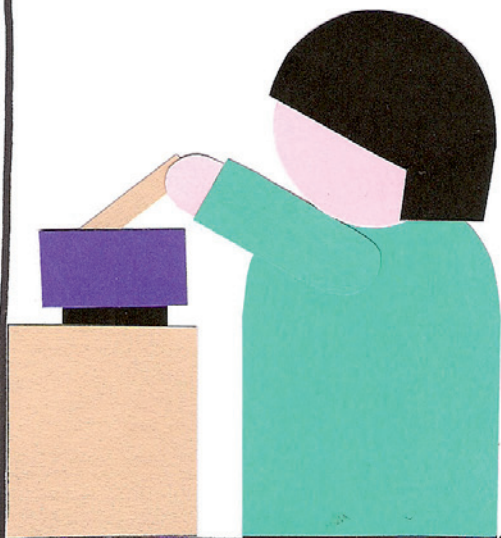
Vytáhl z krabičky cigaretu, mrkl na nevidomou, vrtící se ve víru nekonečné debaty, a otočil se po vrchním.

„To trvalo, hombre! Koukám, konečně ses probudil...“ ozvalo se za ním od nálevního pultu. Tlustý filosof se tlemí od ucha k uchu, oči čárečky, rudé odulé tváře, úchylný Buddha.

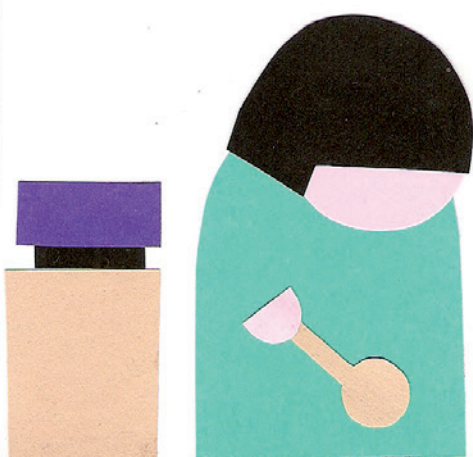
„Závěr patří Mistrům, tak co to bude?“ odvětil a vlastně poprvé za celý večer se usmál.

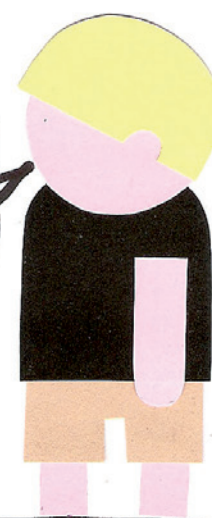
PO PRÁCI

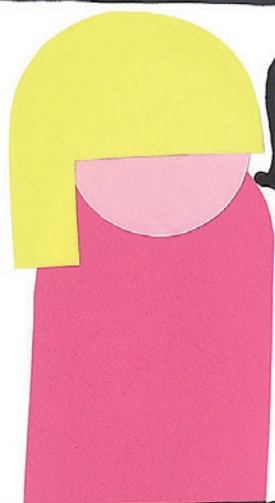
PROČ
SEŠ TAKOVá
DIVNÁ'?

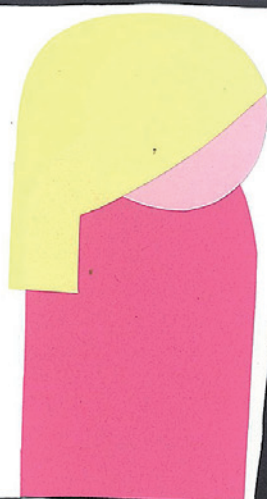
PROČ
NEJSI
JAK
CHLAPI
V PRÁCI?
VOLE.

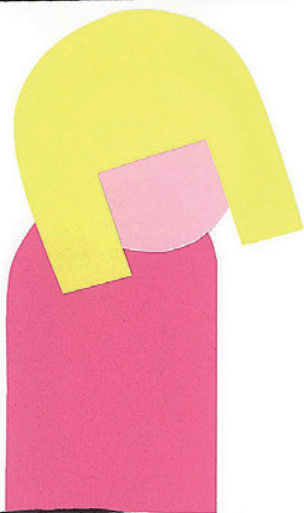
IKEA. DVĚ STARŠÍ BLONDÝNY V SEKCI OBRAZŮ.

TO MĚ VŮBEC
NEBAVÍ!
VÍŠ JAKÝ
OBRAZY
SE MI LÍBÍ?

NE.

V HORNBACHU.

HOLANIT

„Milión dvě stě devadesát tisíc poprvé!“ zazněl v dražební síni opět hlas úředníka. „Nikdo víc?“

„Přihodte,“ domlouval tiše právní zástupce dvěma elegantním pánům, z nichž jeden byl neurčitěho původu a druhý typickým Němcem. „Viděli jste přece továrnu a její zařízení. Je to za babku!“

„Myslíte?“ vyrazil ze sebe první a zdůrazňuje rukama, rychle pokračoval. „Zkrachovaná firma! Zničený úvěr! Fabrika? Byla, když ji před rokem Hauer postavil. A mohla být podnes, kdyby Hauer nebyl hlupák.“

Muž bleskl očima po svém německém sousedu, který však klidně zvolal: „Deset tisíc!“

„Milión tři sta tisíc poprvé!“ hlásil vedoucí dražby. A po chvíli: „Milión tři sta tisíc podruhé... a po...“

„Pět tisíc!“ řekl spěšně první muž.

„Milión tři sta pět tisíc poprvé... podruhé... a...“

„Pět tisíc!“ přihodil Němec.

„Bláznovství! Víc už nedám! Udavte se tou fabrikou, jako se udávil Hauer!“ vykřikl vzrušeně první muž a uraženě odešel z dražebny.

„Jdu už vysoko nad rozpočet, pane doktore,“ šeptal Němec svému právnímu zástupci.

„Ale továrna bude naše,“ usmál se advokát.

„Ano, mám na tom zájem, vy víte proč. Teď, myslím, se mi to podaří. Čeští soupeři se už vzdali,“ hovořil spokojeně Němec.

Ale vtom se ozval jasný hlas, který delší dobu mlčel: „Deset tisíc!“

„Hrom do něho!“ zabručel Němec. „Pět tisíc!“ přihodil.

„Promiňte,“ ozval se týž český dražitel. „Zbytečně bychom se zdržovali maličkostmi. Počneme mluvit vážně. Doplnuji nabídku na půl druhého miliónu.“

Němec se zachmuřil a upřel tázavý pohled na svého advokáta, který odmítavě zakroutil hlavou.

„Milión pětkrát sto tisíc poprvé... podruhé... a... potřetí!“

Kladívko dopadlo na plochu stolu a Hauerova strojárna a slévárna na Smíchově měla nového majitele. Vlastně byli dva, jak se ukázalo při podpisu dražebního protokolu.

První byl Arnošt Farin, padesátiletý, bývalý profesor, inženýr elektrotechniky a chemie.

Druhý, Pavel Holan, byl o čtyři léta mladší, strojní inženýr, a řekněme si hned: jeho o několik let mladší sestra byla provdána za ministerského radu Bradu v Praze. Měli dvě děti, osmnáctiletého Jirku, který se připravoval k maturitě na reálce, a šestnáctiletou Vlastu.

Před dvaceti lety zdědil Pavel Holan po svém otci, proslulém chemiku, vynález podivuhodné hmoty, která odolávala nejvyššímu tlaku. Dědictví dostal s podmínkou, že té hmoty využije jen k vědeckým účelům a nikoli k účelům válečným, pro něž by se byla ovšem znamenitě hodila.

Poslušen otcova odkazu, nabídl Pavel svou nerozbitnou hmotu Světové technické unii, která ji přijala. Pavel byl jmenován generálním ředitelem státní továrny v Terstu, kde byla vyrobena ponorná gondola, se kterou Pavel probádal tajemství největších mořských hloubek. Vysoké příjmy a podíl na kořisti vylovené z moře získaly Pavlovi velké jmění.

Po dvaceti letech zřekl se Pavel služby a vrátil se do Československa.

Před odjezdem do vlasti dopřál si odpočinku v Nizze, kde se seznámil s Arnoštem Farinem, který na francouzské Riviéře trávil dovolenou. Oba inženýři k sobě přilnuli jak vědeckým příbuzenstvím, tak přátelstvím. Neboť i Farin měl obrovský vynález, jehož světový význam nebyl o nic menší než Holanova hmota. Farin vynalezl paprsky života a smrti.

Farin měl syna, jedináčka, jemuž říkali Arne. Byl to statný mladík a ukazovalo se, že bude pravým synem svého geniálního otce.

Holan a Farin se dověděli z novin o dražbě Hauerovy smíchovské továrny. Přišla jako na zavalanou, neboť právě hovořili o úmyslu spojit své znalosti v průmyslu a své vynálezy za účelem, který by byl vyvrcholením jejich společných vědeckých tužeb.

A tak – jak jsme právě vylíčili – stali se ti dva společníky a majiteli továrny.

Továrna stála na nároží Husovy třídy a Vinohradské ulice a jejich budovy tvořily samostatný blok, obehnaný vysokou zdí. Byla to moderní, úhledná stavba. Za továrnou prostíral se pěstěný park, v jehož středu stála vznosná jednopatrová vila, kterou dříve obýval továrník Hauer. Dlouho byla prázdná. Teď brzy její komnaty ožijou. Nebude v nich však bydlet nikdo z nových majitelů. Je určena pro vedoucí úředníky továrny, kterým stačí přízemí vily, kdežto poschodí zůstane vyhrazeno k pozdějšímu použití.

Pro sebe si noví majitelé právě zakoupili dvoupatrovou vilu na Hradčanech, kde budou bydlet pohromadě.

Vzdálenost bytu od továrny nebude nijak na obtíž. Auto ji lehce zdolá.

Čtrnáct dní po dražbě, bylo právě 1. července, rozječela se po dlouhém mlčení opět tovární siréna.

Pracovní řád Farinovy a Holanovy továrny se v mnohém lišil od předpisů v jiných podnicích. Majitelé poskytovali značné výhody dělnictvu, kromě obvyklého úrazového pojištění byl každý pracovník zabezpečen ještě vysokou pojistkou, která v případě trvalé neschopnosti zaručovala postiženému slušný důchod. Zemřel-li dělník, přešel důchod na jeho rodinu. Také starobní důchod byl zvláštním fondem znamenitě zvýšen. Po roční pracovní době měl každý zaměstnanec zaručenou čtrnáctidenní dovolenou, před níž mu účtárna vyplatila ze zvláštního fondu dvojnásobnou mzdu.

Nebylo tu rozdílu mezi úředníky a dělníky. Mimo pracovní dobu si byli všichni rovni. V dílnách však vládla přísná kázeň. Neposlušnost, nedbalost a vůbec každé porušení pracovního řádu se trestalo dočasným odnětím výhod, vážnější přestupek propuštěním. Není divu, že zájem uchazečů o práci byl ohromný. A nebyl také lehký výběr.

Přijímání dělnictva vedl Pavel Holan. Farin se do rozhodnutí svého společníka nijak nemíchal. Jen za technického správce doporučil svého bývalého žáka inženýra Strunu, kterého znal z doby, kdy ještě před dvěma lety byl profesorem na technice. Právě před jeho odchodem do výslužby byl Struna diplomován. Na doporučení inženýra Struny byl pak za prvního účetního přijat jeho přítel Barták, čímž bylo postaráno o vedoucí síly.

Továrna byla rozdělena na dva úseky: Větší část měla vyrábět léčebné přístroje chemické a elektrické. Zde bylo prozatím zaměstnáno asi 150 dělníků. Pro tuto část výroby nebylo třeba mimořádné opatrnosti při výběru pracovních sil, ježto zde nebylo obzvláštního výrobního tajemství.

Zato bylo třeba s nejvyšší opatrností při přijímání dělnictva pro druhou část výroby, počtem pracovních sil sice slabší, ale zato náročnější, pokud jde o tovární prostor.

Pro toto odvětví, jež podléhalo jedinému, osobnímu a výhradnímu dozoru Holanovu, stačilo dvacet slévačů, pět obráběčů a asi deset pomocných sil. Ale tento poměrně nepatrný počet lidí zabíral dva velké sály slévárny se čtyřmi kuplovnami, rozlehlou místnost pro čištění odlitků, kovárnu s výhněmi, lisy, pérovými a parními kladivy, obráběcí dílnu, tlakovou zkušebnu s ohromnými hydraulickými a hydrostatickými lisy, a konečně rozsáhlé skladiště.

Všechny tyto místnosti byly odděleny, byly naprosto nepřístupné nepovolaným. Ani z vedoucích pracovníků tam nikdo neměl přístup. Jediný Farin směl v Holanově průvodu vkročit do těchto tajemných místností. Avšak ani ten se neodvážil k návštěvě svého společníka v jeho laboratoři, stejně jako Holan šetřil tajemství laboratoře Farinovy.

Oba společníci, ačkoliv jejich vzájemné city byly bratrské a důvěra bezmezná, respektovali svá tajemství.

Zajímavé bylo, že první účetní, jako administrativní a obchodní síla, a také Struna, technický správce továrny, neměli žádné spojení s tímto oddílem výroby. Veškerá vydání, ať už to byl materiál, mzdy dělníků, částka vypočítaná na pohon, osvětlení a všecko ostatní, knihovala se na zvláštní účet, označený názvem HOLANIT.

Podobně se knihovala veškerá vydání pro laboratoř Farinovu na účet pod názvem HEFAISTOS.

Dělnictvo v HOLANITU tvořilo skupinu, která užívala u ostatních zaměstnanců zvláštní úcty, jednak vlivem tajuplnosti výroby, jednak také kvůli známému obřadu, jenž předcházal přijetí každého dělníka do HOLANITU. Každý musel totiž předložit doklady a důkazy své naprosté spolehlivosti, mlčenlivosti a poctivosti; musel složit čestný slib věrnosti.

A byla to skutečně zvláštní skupina lidí. Všichni byli dobří sportovci. Z jejich očí zářilo sebevědomí, upřímnost, inteligence, ale také vážnost a pro zvědavce výstraha.

A nikdo v továrně, ba ani Farin, neznal výši jejich mzdy. Jistě však byla značná. Byli placeni za práci i za – věrnost.

Co se vlastně vyrábělo v HOLANITU? Ve slévárně se odlévaly desky různých tvarů, velikosti a síly. Cosi jako pancíře. Dále roury všelijak zprohýbané a také rovné, podobné dělovým hlavním, některé značných rozměrů; podivná pouzdra, člověk by řekl, že jsou to dělové náboje; rozmanité spojky, příruby a vůbec záhadné věci. Z čeho? To nevěděl ani jediný ze slévačů. Pavel Holan sám odstraňoval plomby z velikých pytlů, míchal záhadný práškovitý materiál, sypal jej do vozíků, a směs pak mizela v jícnu slévačské pece. Odlitky se dopravovaly do obráběcí dílny k hoblování, vrtání, soustružení a k řezání závitů. Čím? To je zase taková záhada. Obráběči sami nevědí, z čeho je zhotoven nůž, který zdolá tu nesmírně tvrdou hmotu. Dělník dostane nůž od Holana, jemuž jej musí po práci zase vrátit.

Ale nejpodivnější byla tlaková zkouška. Nevěřili byste, že například jakási přilba, ve které jsou zasazena tenká sklíčka – vyhlídí to jako přilba pro potápěče – vydrží tlak přes šest tisíc atmosfér! A ještě něco: Výboj vysokého napětí o třiceti tisících voltů tu hmotu neprobije. Náboj z vojenské pušky jí vůbec neuškodí. Perlík parního kladiva, který váží tři metráky, nemá na ni účín. Jen jedna věc ji krájí jako tvaroh: podivný revolver inženýra Farina. Nic není slyšet, vidět, ale jen Farin namíří a hmota se rozpadne na tvar, jaký si přeje.

„Dnes jsme dokončili práci v HOLANITU,“ hlásil Pavel jednoho dne svému společníku, když usedli do křesel v soukromé pracovně vily.

„Výborně,“ přikývl Farin. „Pohovoříme si tedy o reorganizaci továrny, vlastně tvého oddělení. Čím chceš dál zaměstnat dělnictvo?“

„Slévárna bude vyrábět strojní a obchodní litinu. Tím se zaměstná celý HOLANIT. Práci povede Struna.“

„Dobře. Nikdo z dělníků se neúčastní naší výpravy?“

„Ne. Nikoho nepotřebujeme.“

„A což – případné opravy?“

„Nebude jich třeba. Podle mých zkušeností je hmota neporušitelná. Také na montáž součástek není třeba odborných sil. Za mého řízení stačí k tomu i laik. Ostatně, mám už promyšlený plán.“

„Dobře. Zcela ti důvěřuji. Zbývá nám tedy zajistit dopravu součástek.“

„To bude tvrdý oříšek.“

„Nebude to tak zlé, kamaráde. V tom směru mám plán zase já. Obtížnější se mi zdá odpověď na otázku: kam? Počkej, vezmeme si na poradu atlas.“

„Lepší bude dobrá námořní mapa,“ namítl Pavel, „neboť na pevninu s tím nikam nemůžeme. Nikde na světě není liduprázdné pobřeží. A to právě nezbytně potřebujeme. Musíme najít nějaký pustý ostrůvek, kde budeme jisti a bezpečni před zvědavci. Máš námořní mapu?“

Po chvíli se Pavel vrátil se svazkem námořních map.

„Tak se podívej, Arnošte,“ pobídl společníka, rozloživ na stole velikou mapu světových moří. „Nejvíce souostroví je v Tichém oceánu. Což – Filipíny? Je to deset tisíc ostrovů. Na tomhle jsem byl ve vyhnanství.“

„Ano, ale na Filipínách se v poslední době mnoho změnilo. Země se stále více zalidňuje.“ „To je pravda. Což tedy jinde? Například Fidži!“

„Nemožné! Husté souostroví. Anglické panství. Přísně střeženo. Tam bychom se neukryli.“ „Oceánie?“

„To je totéž.“

„Šalomounské ostrovy?“

„Vražedné podnebí!“

„Tu by nám zbyla ovšem jen severní točna,“ zasmál se Arnošt Farin.

„A... proč ne? Jen ne severní, kam už dnes jezdí celé transporty badatelů na letní pobyt. Jižní je příhodná.“

„Myslíš to vážně, Arnošte?“

„Ovšem! Pro severana je zima vždycky zdravější a snesitelnější než tropické vedro. Nemusí to být právě až na pól. Stačí někde při polárním kruhu. Je tam pevnina, jejíž rozloha je odhadována na čtrnáct miliónů kilometrů – o čtyři milióny víc než celá Evropa. Z toho je známo pouze pobřeží. A jsou tam četné ostrovy a ostrůvky, vesměs sopečnaté.“

„Co tě tak táhne k sopkám?“

„Nechápeš? Ačkoliv teď v Antarktidě začíná jaro, myslím, že teploměr sotva kdy vystoupí nad nulu. Někde poblíž horského lávového proudu bude přece tepleji. Nějaká fumarola, horské vřídlo, by nám dobře posloužilo. Ale jsou ještě jiné důvody. Na svazích sopek je rostlinstvo. Bude tam také dříví k topení. Předpokládám, žeš nezapomněl na srub?“

„Nezapomněl. Zítra se začne s otesáváním trámů.“

„Správně. Na místě se pak už jenom postaví.“

„A kam myslíš?“

„Hleď: zde na mapě je vyznačen takový bezejmenný ostrůvek s činnou sopkou. Leží právě na osmdesátém stupni jižní šířky a čtyřicátém stupni západní délky, asi tři sta kilometrů od pobřeží Coatsovy země ve Wedellově moři.“

„Kdyby tak bylo možno se tam předem podívat,“ zatoužil Pavel.

„To je možné, kamaráde. Znáš přece Kmitkovy vzduchoplavecké dopravní podniky?“

„Jak by ne! Dopravuje svými ohromnými autogyrami zboží i osoby do celého světa. Ale s takovou velikou vzducholodí přece nepoletí s námi dvěma k jižní točně?“

„Poletí, budu-li chtít. Poletí s námi třeba do pekla. Je to můj starý kamarád, s kterým pracuji už přes dvacet let. Kmitko vyhoví jistě každému mému přání, bude-li provedení jen trochu v jeho moci. A tohle je pro něho hračka. Nepatrný výlet. Kmitko má totiž také malé autogyry, které letí rychlostí mnoha set kilometrů za hodinu. Stejně jako u jeho velkých vzducholodí je pohon nevyčerpatelný, poněvadž si elektrické generátory samy vyrábějí proud. Promluvím s ním.“

„Zaletíme tam v malé autogyře.“

(PRVNÍ KAPITOLA NEMOVY ŘÍŠE, PRVNÍHO DÍLU TRILOGIE KAPITÁN NEMO.)

Petr Odehnal | JAN MATZAL, ALIAS...

Ano, takovou poněkud neobratnou a naivní literaturu, řekněme rovnou brak, jsme v Herberku ještě neměli. Proč tedy J. M. Trosku zvu do naší útulny jako svého hosta? Narodil se a první téměř čtyři roky svého života prožil ve Valašských Kloboukách. Je nejslavnějším klobouckým spisovatelem-rodákem.

Jeho otec Jan Matzal byl koncipientem u c. k. notariátu ve Valašských Kloboukách, matka Adéla byla dcerou Josefa Bardonka, někdejšího c. k. kancelisty v Uherském Brodě. Ve Valašských Kloboukách se manželům Matzalovým narodilo šest dětí, jako pátý se 3. srpna 1881 narodil Jan František Štěpán. Sedmé dítě (František Josef) se jim pak narodilo už v novém působišti Jana Matzala – ve Vyškově, a to 3. října 1885; Matzal zde pracoval jako úředník místní kontribučenské spořitelny.

Jeho syn Jan Matzal se začal v polovině 30. let věnovat psaní. Do literatury vstoupil vesnickým románem Boží soud (1935) vydaným pod pseudonymem Jan Merfort (podle babičky z otcovy strany); údajně ovšem nebyl nalezen jediný doklad ztotožňující Jana Merforta a Jana Matzala (Trosku). Záhy se – pod jménem J. M. Troska – etabloval jako autor sci-fi literatury. V roce 1938 vydal Paprsky života a smrti, v roce 1939 trilogii Kapitán Nemo a tak dále. V roce 1937 zatím Vladimír Holan vydal sbírku Kamení, přicházíš... O dva roky později vstoupila do literatury úžasná hmota HOLANIT, která odolá nejvyššímu tlaku.

Trilogie Kapitán Nemo, volně navazující na příběhy Julesa Verna, je Troskovým nejúspěšnějším dílem. Poprvé vyšla v roce 1939, další vydání následovala v letech 1941, 1947–1948, 1969–1970, 1991 a 2005! Komu z autorů Herberku se něco takového podaří?

Necelé dva roky po konci druhé světové války přišla na faru do Klobouk zpráva, že podle výměru zemského národního výboru v Brně ze 17. února 1947 (nařízení ze 17. dubna 1947) bylo Janovo příjmení změněno z Matzal na Troska. Z pseudonymu se tedy stalo oficiální příjmení. Jan Troska zemřel 3. září 1961 v Praze. Jeho rodný dům (čp. 367) už dnes ve Valašských Kloboukách nestojí.

NĚJAKÝ GESSNER

Rodem byl odněkud z východního Pruska a v Kloboukách koupil barevňu. Sukno sypalo a on přišel s tím, že by mohlo sypat ještě víc. Na stůl v radnici rozložil nákres náměstí: čtverec sto čtyřicet na sto třicet, deset domů na každé straně.

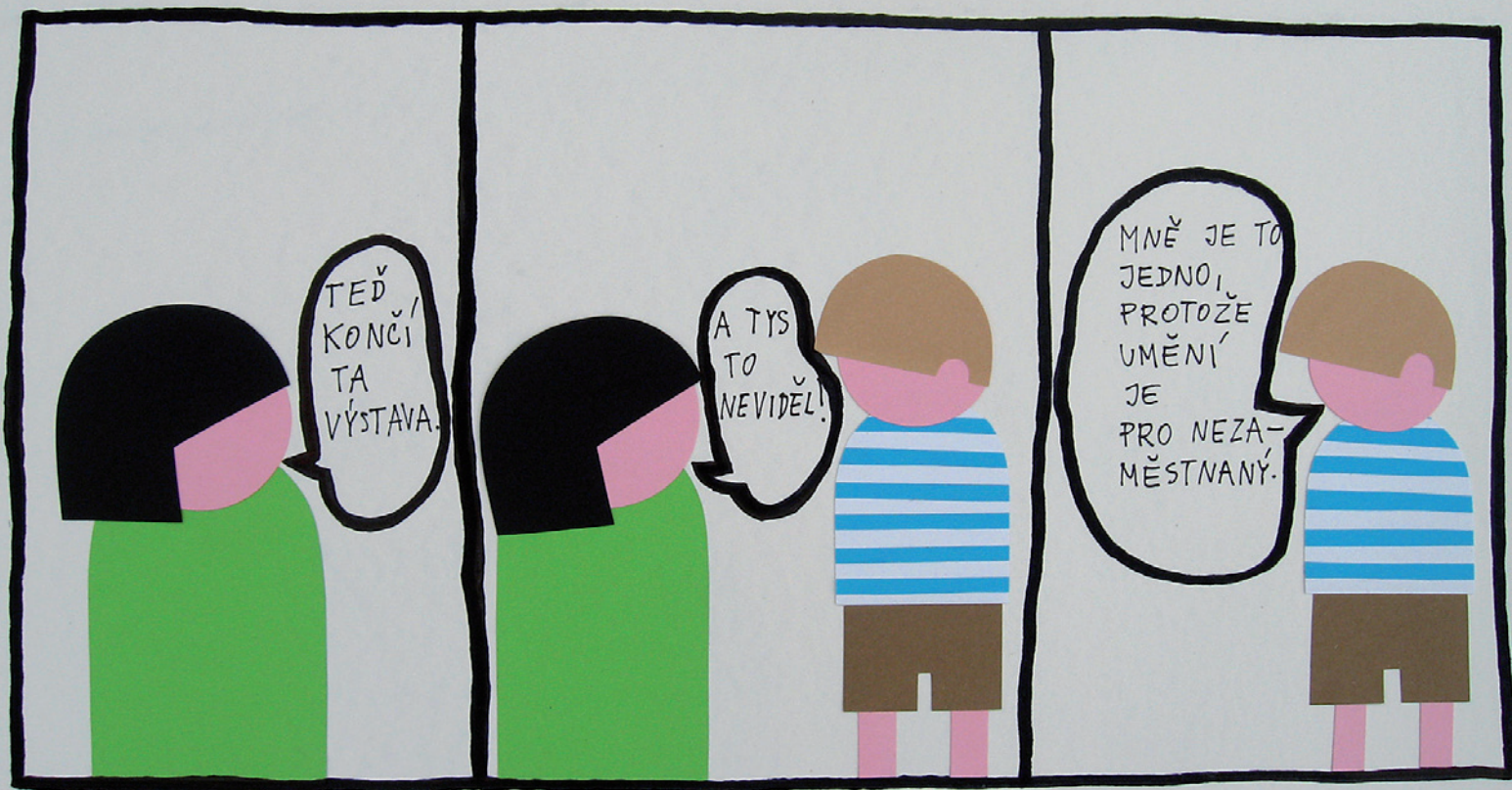
„To je náš stav, z horní strany dolů natáhneme osnovu.“ Z kapsy vylovil vyhladěný člunek a přes papír ho poslal purkmistrovi.

„Kdo může, nech přade nit!“

„Toliké sukno!“

Valchaři ale jenom kroutili hlavou, a tak se dílo postupně zvalchovalo v kašně. Postaru, šlapáním. A v kašně i barvili – na temně modro, indychem.

Kupci na trzích ale také kroutili hlavama. Nakonec museli prodat lacino, složili se na to chlapi ze Senice. Roby jim našly bruncleků a nohavic, aj do foroty. Ale jak se jich potom někde sešlo víc, ukazovali si na ně. Že senická armáda.

USTAVIČNÁ NOC

• • •

Je noc, čtyři ráno.
Stále znavenější můry
ještě mdle naráží do oranžové tmy.
Je ticho, lidé možná spí.
Ovšem v klid věří dnes už pouze koroze
prolézající v cirkusovém čísle
starou zahrádkářskou vanu.
Jenže nikdo se nedívá.
Kousek odtud je město.
I psi to vědí a škubají řetězy.
Tam generátory jedou,
pohánějí prkenné myšlení,
pěkné řeči o ekonomice
a všelicos jiného, co dali pod kouzlo.
Cirkulárkou na lískový oříšek...

CO SE STALO PŘED ŠEDESÁTI PĚTI MILIONY LETY?

Možná lehká závrať či nenadálá pohnutka.

Do jedenácti hodin blikal banální film,
scénář opuchl ve rtech dvojice, která se donekonečna líbala.
Jsem jinačí a netrpím kvůli tomu, opravdu.

Vyšel jsem ven a zadíval se do tmy.
Souhvězdí se potahovala šedými cáry,
někdo kdesi odstrojil kolosální myši.
Neviditelné plíce se prudce smršťovaly
a vyrážela z nich pára. Zatočila se mi hlava.

Hmátl jsem po pulsu a nahmátl jen povrch.
Nic se neozvalo. Žádné rozevírání času,
vibrování dimenzí nebo mystický šelest duší,
veliký kolotoč se nekonal.

Jen Orion byl strnule rozvěšen,
okatý jako dětský strach.

LASCIA CH'IO PIANGA MIA CRUDA SORTE

Té noci jsem se málem pozvracel.
Rozrazil jsem okno a zhluboka vdechl
mrazem přibitou slivoň.

Plíce vybuchovaly, vlasečnice v zátopě rudly.

Oběžnice zastíněné světly kontinentu
posmívaly se z vysoka naší osudovosti,
která skřípe jak koleje na výhybkách.
Jsme přetížení náklady. Léta, století.

Slivoň dál zatínala křivické prsty do tmy
a já se trochu uklidnil.

Rozebraný na šroubky,
opřel jsem se o linku a zaklonil hlavu.
Cosi zasutého, nezřejmého otevřelo se,
jako když na Facebooku otevřete profil
svojí někdejší lásky.
Její rysy.

Tenkrát. Dneska.

ZA MĚSTEM

V lednu jsem občas vyveden na cestu,
do bílých zón, které se táhnou vzhůru.
Člověka tu zajmou tiché zásahy,
které média nekomentují.

Tvář ometá chvost komety.
Protahuje se kolem neznámého pulzujícího světa
a pokračuje do mrazivého kosmu za šustící záda.

Tvář rozvrací vnitřní eroze, je to znát,
zrnko po zrnku je vymýváno
z prohlubujících se čelních řečišť.
Každodenní svět bílého Marsu.
I prach, jímž jsem,
se při letu prostorem zakulacuje.

PRŮSAKY

Uprostřed noci je celé tělo v sádře,
když tu mrtvola obživne.
Nuže, vítejte, fádňi obrazy,
na světě zbavovaném drog.
Kolečka se roztikají a začnou posunovat čas.

Migrující ptáček před chvílí přilétl z teplých krajin.
Zatřepetal se nad svým starým hnízdem
a proletěl teleskopickou trubicí do černé díry,
jakmile lux v hlavě procitl.

Čínská zeď v těle pozvolna taje.
Vyhlížím z bastionu nájezdníky,
ale oslepená korouhev nepoznává,
která z dvou je nakonec ta vlastní země.
Jenom se protáčím tam
a zpátky
a nynější fázi je probuzení.

V hlavě mi vytrvale bzučí muška.
Nevytřepám ji, zbytečně bych se snažil.
Stará známá muška. Bzučí.

• • •

Noc, ustavičná noc.
Lesklá, zpocená auta
odrážejí skly vzhůru flekatý měsíc,
nově zasazená košťata
vymetají nad chodníky oblohu.
Pak den jako šedá příze,
kterou cuchá palec letadla vysoko,
vysoko nad hlavou.
To už marní věštcí sídliště vyspávají,
nostradamové z bytovek
dočtvercovali, doobdělňíkovali – zhasli.

Nad ránem sídliště hořelo,
všechny panely lehly popelem.

DOJEZD

Ještě za tmy soused nastartuje čtvrtek,
odjíždí

a probodne reflektory krajinu – bílý muž s maskou a dvěma kordy.
Vzadu na sedačce veze narcisku,
věnuje ji svítícím mravencům v zatáčce lesa. Může být.
Nebo veze tajemnou krabici,
která v náhlé levitaci zavýskne si nad sedadlem,
až nepovolenou rychlostí přetnou koleje.

Chtěl bych usnout a sledovat dál jejich trasu, jenže to nejde:
kočky za okny se vychloubaly můrám,
že moje inspirace nemňouká.

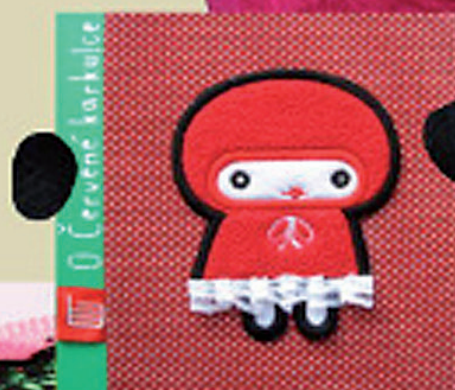
Spáči spolčují se za okny bez hnutí.
Jsou krásní jenom napůl, protože mrtví jsou taky jenom napůl.
Až se probudí, budou mít v puse lazarety z první světové.
Zatím však vrtí svá nepřiznaná nene do polštářů:
jsou z nich střapaté štětky razící si cestu černými komíny!

Noc ještě buduje socialismus,
ale pořád zřetelněji bledne. Možná závistí,
jako když jsme v devadesátém objevovali Západ.

Jakub Řehák | O BÁSNÍCH MILANA ŠEDIVÉHO PRO HERBERK

*Rozběsněný mozek, který do tmy vysílá ohnivé blesky. Takový obraz mi naskočí, když čtu básně Milana Šedivého, pocházející z připravované sbírky **Pod Hádovou zmijovkou**. Měla by vyjít na podzim tohoto roku. Pro Herberk jsem vybral básně, jimiž bohatě prorůstají motivy noci, tělesné samoty i zvýšené pozornosti vůči skutečnosti. Šedivý je básník rozevláté imaginace a zároveň ručně vystavěné básnické věty, jež si málokdy dovolí uhnout z pevně narýsované rytmické osnovy. Básník, který až velitelsky vyžaduje transformaci skutečnosti do výbušných obrazných maxim. Ty jsou pak rezonančními deskami autorova údivu, vzteku, pohoršení lásky nebo radosti; zkrátka všech možných vjemů, které plynou z okolního světa. Málokdy je však básník Šedivý ve vztahu k okolnímu světu chladný. Někdy téměř surrealista, jindy omamný přírodní lyrik. A někdy zaťatý chrlič rázovitých, podivných výrazů, který neváhá škodolibě ohnout jazyk tam, kam právě potřebuje a chce.*

MILAN ŠEDIVÝ (* 1977 v Teplicích). Vystudoval učitelství na ZČU v Plzni, kde byl členem literárního Ason-klubu. Žije v Praze. Vydal mimo jiné sbírky *Sonáta pro vnitřní hlas* (Fraus 2005), *V černé i v bílé* (H_aluze 2011) a *Výbor Výběh slov* (Weles 2008), který mapuje básnickou tvorbu autorovy druhé životní dekády. Pod pseudonymem Karel Hynek Brácha publikoval básnickou skladbu *Bác!* (Pro libris 2013). Jeho básně byly přeloženy do italštiny v antologii básníka Petra Krále a překladatele Antonia Parenteho – *Rapporti di errore* (Mimesis 2010).

ZVRHLÝ
VKUS

HERBERK No 9

10. října 2015

Herberksfotr: JAROSLAV KOVANDA

Šéfredaktor: TOMÁŠ LOTOCKI

Redakce: JAKUB GROMBÍŘ, FRANTIŠEK HORKA, MILAN LIBIGER, PETR ODEHNAL, PETR PUSTORYJ, JAKUB ŘEHÁK

Grafická úprava: PETR PALARČÍK

Výtvarný doprovod: VENDULA CHALÁNKOVÁ

Jazyková korektura: TEREZA JANKŮ

Adresa redakce: lotocki@seznam.cz

Na tuto adresu, stejně tak jako na adresy dalších členů redakce,
uvedených na našich webových stránkách, mohou autoři zasílat své příspěvky.

Uzávěrka Herberku No 10 je 21. listopadu 2015.

Redakce Herberku děkuje všem autorům, kteří přispěli do tohoto čísla.

www.herberk.eu